

ОВИД

Н О Р И Z О Н

№ 4 (135)

ЖОВТЕНЬ-ГРУДЕНЬ 1965 OCTOBER-DECEMBER diasporiana.org.ua VOL. XVI

УВАГА!

УВАГА!

УВАГА!

ФЕДЕРАЛЬНА КРЕДИТОВА КООПЕРАТИВА

САМОПОМІЧ

В ЧІКАГО

ВИПЛАЧУЄ 4¼ ДИВІДЕНДИ 30 ЧЕРВНЯ І 31 ГРУДНЯ

- 1) Приймаємо вклади;
- 2) Даємо позики на купно авт, меблів і домашнього устаткування, на ремонт і направу домів.
- 3) Даємо моргеджі на будову домів (констракшен лон) як теж на купно домів.
- 4) Даємо кредити на купно і розбудову підприємств. Усі позики видаються на найбільш догідних сплатах. Крім того, наші позики мають забезпечення до висоти 10.000.00 доларів, на випадок смерти довжника або його тривалої непрацездібности.

СТАВАЙТЕ ЧЛЕНАМИ КРЕДИТОВОЇ КООПЕРАТИВИ

“САМОПОМІЧ”

що завжди послужить Вам всякою фінансовою допомогою, порадою а теж дає повну гарантію безпеки Ваших ощадностей.

ПИШІТЬ АБО ТЕЛЕФОНУЙТЕ НА АДРЕСУ:

*Федеральна Кредитова Кооператива “САМОПОМІЧ”,
2351 В. Чікаго Аве., Чікаго 22, Тел. ГУмболдт 9-0520.*

Гаслова Енциклопедія Українознавства

(Стан праць та зміни умов передплати)

Починаючи видавати гаслову частину Енциклопедії Українознавства (ЕУ-2), редакція плянувала вмістити весь матеріал в 4-ох томах і відповідно до цього була скалькульована (в 1953 році) передплата в різних родах оправи. Під час праць над редагуванням ЕУ-2 виявилось скоро, що число томів мусить бути збільшене, як з уваги на об'єм матеріалів, вміщуваних в поточних томах (чимало людей нарікає, що поодинокі гасла дуже „стиснуті”), так і з уваги на випуск в Україні т. зв. УРЕ („Українська Радянська Енциклопедія”), що її поява була, бодай в деякій мірі, „спровокована” виданням ЕУ на еміграції.

Сама поява УРЕ мусіла вплинути на поширення змісту ЕУ-2, бо стало необхідним ще докладніше висвітлити події і факти, які промовчує або фальшує УРЕ, зокрема з часів наших Визвольних Змагань, історії українських Церков, дій нашої еміграції тощо. Було очевидним, що число томів ЕУ-2 мусить бути збільшене.

Остаточнo Відділ Наукового Товариства ім. Шевченка в Європі та Редакція ЕУ в Сарселі вирішили, що для завершення ЕУ-2 об'єм цілості мусить бути **збільшений з 4-ох до 8-ох томів**. Четвертий том, який обіймає гасла на літери К (від гасла Крушельницький Іван), Л і М, буде готовий з кінцем 1965 р.; він завершує перший етап праць на ЕУ-2. Стоїмо на порозі другого етапу — чергові 4 томи ЕУ-2 чекають ще своєї реалізації.

Збільшення об'єму ЕУ-2 вимагає зміни умов передплати, чи власне встановлення дальшої передплати на останні 4 томи. Хоч ціни у видавничій галузі та редакційні витрати тепер значно вищі порівняно з часом, коли починалось видавання ЕУ-2, додаткову передплату встановлено в дотеперішній висоті (50 або 60 дол. залежно від роду оправи за 4 томи), однак під умовою, що ця додаткова передплата буде **повністю вплачена в другому півріччі 1965 року**; передплата, сплачувана ратами поза день 1-го січня 1966 р., буде підвищена на 20 відсотків, які тільки частково рівноважать підвишку цін.

В неперіодичному бюлетені НТШ в Європі п. н. „Вісті із Сарселю” чис. 3 з датою грудень 1964 р. проголошено м. і. такі інформації в справі **умов передплати**, які обов'язуватимуть від 1-го січня 1965 року.

1. **Четвертий** том ЕУ-2 дістануть тільки ті передплатники, які повністю вирівняють або вже вирівняли передплату за перші чотири томи. В першій половині 1965 року дістануть всі

передплатники, які заборгували, повідомлення про розміри їхнього боргу.

2. **Дотеперішні** передплатники можуть забезпечити собі одержування дальших чотирьох томів (5 — 8) —

а) **або**, вплачуючи не пізніше як до 1 січня 1966 р. повністю ще раз дотеперішню передплату, тобто за ЕУ-2 в полотняній оправі дол. 50, а в півшкіряній оправі дол. 60.

б) **або**, доплачуючи довільними ратами за ЕУ-2 в полотняній оправі дол. 60, а в півшкіряній оправі дол. 72, але вплати мусять бути розложені так, щоб до появи кожного наступного тому було внесено принаймні 25% доплати, тобто 15 дол. за полотно, а 18 дол. за півшкіру.

3. **Нові** передплатники можуть скористати з умов для дотеперішніх передплатників, поданих під 2, тільки в часі від 1-го січня до 31-го грудня 1965 року, а тоді вони —

а) **або** вплачують повністю передплату за за ЕУ-2 в полотняній оправі дол. 100, а в півшкіряній оправі дол. 120,

б) **або** вплачують повністю тільки дотеперішню передплату за перші чотири томи, тобто дол. 50 за полотно, а дол. 60 за півшкіру, а доплату за наступні томи (5-8) вплачуватимуть як під 2б).

В обох випадках вони одержуватимуть автоматично перші 4 томи.

4. **Від 1-го січня 1966 р.** передплата ЕУ-2 у 8-ох томах становитиме дол. 120 за примірники, оправлені в полотно, або дол. 144 за примірники, оправлені в півшкіру.

Цю передплату можна вносити добровільними ратами, але висилка перших 4-ох томів буде реалізована щойно тоді, коли буде вплачено половину повищої суми, тобто дол. 60 за полотно, а дол. 72 за півшкіру; дальші томи висилатимуться тільки тоді, коли за них буде вплачена належна сума за кожний том, тобто 15 дол. за том в полотні, а 18 дол. за том у півшкірі.

Те саме стосується до нових передплатників в часі від 1-го січня до 31-го грудня 1965 р., які не скористають з умов, поданих під 3.

5. Повищі постанови обов'язують з днем 1-го січня 1965 р. і всі до цього часу — будь-ким і будь-де — вміщувати умови передплати ЕУ-2 втрачають свою силу.

Володимир Савчак, представник ЕУ на ЗДА*)

*) Диви ще окреме оголошення на наступній сторінці.

КНИГА, НЕОБХІДНА В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ

ЕНЦИКЛОПЕДІЯ УКРАЇНОЗНАВСТВА

Видає:

НАУКОВЕ ТОВАРИСТВО ІМ. Т. ШЕВЧЕНКА

НАЙКРАЩІЙ ПОДАРУНОК ПРИ КОЖНІЙ НАГОДІ!

ДРУГА ГАСЛОВА ЧАСТИНА ЕУ-2

Нові передплатники	тепер	пізніше
Вісім томів (1-8) — полотно	100.00 дол.	120.00 дол.
Вісім томів (1-8) — півшкіра	120.00 дол.	142.00 дол.
Дотеперішні передплатники		
За додаткові чотири томи (5-8) — полотно	50.00 дол.	60.00 дол.
За додаткові чотири томи (5-8) — півшкіра	60.00 дол.	72.00 дол.

Продає :

ВИДАВНИЦТВО МИКОЛИ ДЕНИСЮКА В ЧІКАГО

на догідні сплати по дол. 5.00 місячно

На бажання висилаємо проспекти

Замовлення слати на адресу :

MYKOLA DENYSIUK PUBLISHING CO.
2226 W. Chicago Ave. Chicago 22, Ill. USA

ОВИД

H O R I Z O N

Vol. XVI № 4 October-December 1965

EDITOR

Mykola Denysiuk

PUBLISHER

Mykola Denysiuk Publishing Co.
2226 W. Chicago Ave.
Chicago 22, Illinois, USA.
Tel.: EVerglade 4-3868

REPRESENTATIVES:

South America:

Mychajlo Danylyshyn
c. Mozart 614

Buenos Aires, Rep. Argentina.

Australia

Fokshan Library & Book supply
1 Barvon St.
Glenroy W. 9. Vic.

England

Ukrainian Booksellers
49. Linden Gardens
London W. 2.

Belgium

Ihnat Stachij

Esneux en Liege

Second-class mail privileges
authorized at Chicago, Illinois

Authorized as Second-class mail,
Post Office Dept., Ottawa

Composition & printing by
Mykola Denysiuk Printing Co.
2226 W. Chicago Avenue
Chicago 22, Illinois — USA.

All rights reserved under Inter-
national and Pan-American
Copyright Conventions

Subscription \$4.00 yearly
\$1.00 per Copy

Видає й редагує

Микола Денисюк

Мовний редактор —

Роман Завадович

Надісланих рукописів редакція не повертає, як теж не веде листування з приводу невикористаних матеріалів. Статті, підписані прізвищем чи псевдонімом автора, не завжди відповідають поглядам редакції.

Редакція застерігає собі право скорочувати статті й виправляти мову.

Всі права застережені.

Річна передплата:

Австралія і Англія — шіл. 30.-
Бразилія — крузейрів 480.-
Аргентина — арг. песів 240.-
ЗДА, Канада і ін. — дол. 4.-
Німеччина — Д. М. 10.-
Франція — фр. фр. 15.-

З М І С Т

І. В. — Над могилою св. п. Президента д-ра Степана Витвицького	7
Ярослава Острук — Дім Вільяма О'Гара	9
М. Маморський — Книга про культуру	17
Юліян Стратон — „Достігненіє”	21
К. Крупський — Родина мистців	25
П. Ковалів — До проблеми походження східньослов'янських мов	29
— Розмова при книжках	33
Олена Василева — Безсоння	39
Наталія Пилип'юк — Летючо-мандрівний табір	40
Микола Денисюк — Перший З'їзд Українських Журналістів ЗДА і Канади	43
мд — Архимандрит Олександр Новицький — новий Єпископ Української Православної Церкви	46
Серед книжок — М. Гаврилюк — Петро Шмалій „Данило Вирва”	47

На обкладинці: Сл. п. д-р Степан Витвицький — Президент Української Народної Республіки.

ЧИТАЧАМ „ОВИДУ”,

ПОКУПЦЯМ

ПОВНОГО ВИДАННЯ ТВОРІВ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА,
ТРИЛОГІЇ БОГДАНА ЛЕПКОГО,
СЛУЖБИ БОЖОЇ НА ПЛАТІВКАХ
ТА ІНШИМ НАШИХ ВИДАНЬ,

КЛІЄНТАМ

НАШОЇ КНИГАРНІ Й ДРУКАРНІ

Б А Ж А Є М О

ВЕСЕЛИХ СВЯТ РІЗДВА ХРИСТОВОГО

І ЩАСЛИВОГО НОВОГО РОКУ

ВИДАВНИЦТВО Й ДРУКАРНЯ МИКОЛИ ДЕНИСЮКА

Від видавництва

„Овид” появляється без припізнення ще своєчасно в четвертому кварталі й надалі буде появлятися в останньому місяці кожного кварталу (березень, червень, вересень і грудень).

Передплати на „Овид” у 1965 році поступа-ли, можемо сказати, цілком задовільно. Ми майже виелімінували післяплати нашого жур-налу й залишилися з передплатниками, що ма-ють заплачену передплату на 1965 і наступні роки.

Рахунки за передплату на 1966 рік вишле-мо в січні 1966 р.

Нашу участь в Першому З’їзді Українських Журналістів відзначаємо в цьому числі „Ови-ду” на сторінках 43-46.

Акцію продажу Повного Видання Творів Тараса Шевченка переводили ми в останньому часі в Ньюарку і Елізабет, де з успіхом допо-магали нам пп. Маріян Кормило, Олександр Лісевич і Юрій Олесницький (Ньюарк — 32 нові покупці) і п. Іриней Коваль (Елізабет 15 нових покупців).

Замовлення на додаткові томи ЕУ/2 (то-ми 5-8) приймаємо так, як проголошуємо на першій сторінці цього числа „Овиду” (диви також наше оголошення на другій сторінці).

STATEMENT OF OWNERSHIP, MANAGEM-ENT AND CIRCULATION (Act of October 23, 1962; Section 4369; Title 39, United States Code).

1. Date of filing: September 30, 1965.
2. Title of publication: "OVYD-HORIZON".
3. Frequency of issue: Quarterly.
4. Location of known office of publication: 2226 W.

Chicago Ave., Chicago, Illinois 60622.

5. Location of the headquarters or general business offices of the publishers: 2226 W. Chicago Ave., Chi- cago, Illinois 60622.

6. Publisher: Mykola Denysiuk Publishing Com- pany 2226 W. Chicago Ave., Chicago, Ill. 60622.

Editor: Mykola Denysiuk 2226 W. Chicago Ave., Chicago, Illinois 60622.

Managing editor: Mykola Denysiuk.

7. Owner: Mykola Denysiuk, 2226 W. Chicago Ave., Chicago, Illinois 60622.

8. Known bondholders, mortgagees and other se- curity holders owning or holding 1 percent or more of total amount of bonds, mortgages or other securities: are none.

9. Paragraphs 7 and 8 include, in cases where the stockholder or security holder appears upon the books of the company as trustee or in any other fiduciary re- lation, the name of the person or corporation for whom such trustee is acting, also the statements in the two paragraphs show the affiant's full knowledge and belief as to the circumstances and conditions under which stockholders and security holders who do not appear upon the books of the company as trustees, hold stock and securities in a capacity other than that of a bona fide owner. Names and addresses of individuals who are stockholders of a corporation which itself is a stockholder or holder of bonds, mortgages or other securities of the publishing corporation have been in- cluded in paragraphs 7 and 8 when the interests of such individuals are equivalent to 1 percent or more of the total amount of the stock or securities of the publishing corporation.

10. This item must be completed for all publications except those which do not carry advertising other than the publisher's own and which are named in sections 132.231, 132.232, and 132.233, postal manual (Sections 4355a, 4355b, and 4356 of Title 39, United States Code).

A. Total № copies printed (Net Press Run) Average № copies each issue during preceding 12 months and Single issue nearest to filing date: 1.600 B. Paid cir- culation 1. To term subscribers by mail, carrier delivery or by other means. 1.207. 2. Sales through agents, news, dealers, or otherwise 200. C. Free distribution (including samples) by mail, carrier delivery, or by other means 110. D. Total № of copies distributed (Sum of lines B1, B2 and C) 1.517.

I certify that the statements made by me above are correct and complete. Mykola Denysiuk, editor and publisher.

..... Тут відтати

ЗАМОВЛЕННЯ

До Видавництва Миколи Денисюка

Цим замовляю 14-томове ПОВНЕ ВИДАННЯ ТВОРІВ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА:

☐ за 75.00 дол. на сплати до 3-ох місяців.

☐ за 72.00 дол., себто з 4% знижкою при заплаті готівкою, висилаючи чек (моні ордер) при замовленні.

Моя адреса:

Підпис:

КНИЖКА

з цією маркою —

найпевніший
приятель
української
родини

СТАЛІ ПОКУПЦІ ВСІХ НАШИХ ВИДАНЬ —
це окрема категорія реєстрованих Читачів, що в новій системі продажу
наших видань купують

КНИЖКИ ПРЯМО ВІД ВИДАВЦЯ
Сталі покупці одержують всі наші видання по зниженій ціні
з доставою до дому без окремої доплати.
По ближчій інформації звертатися до видавництва.

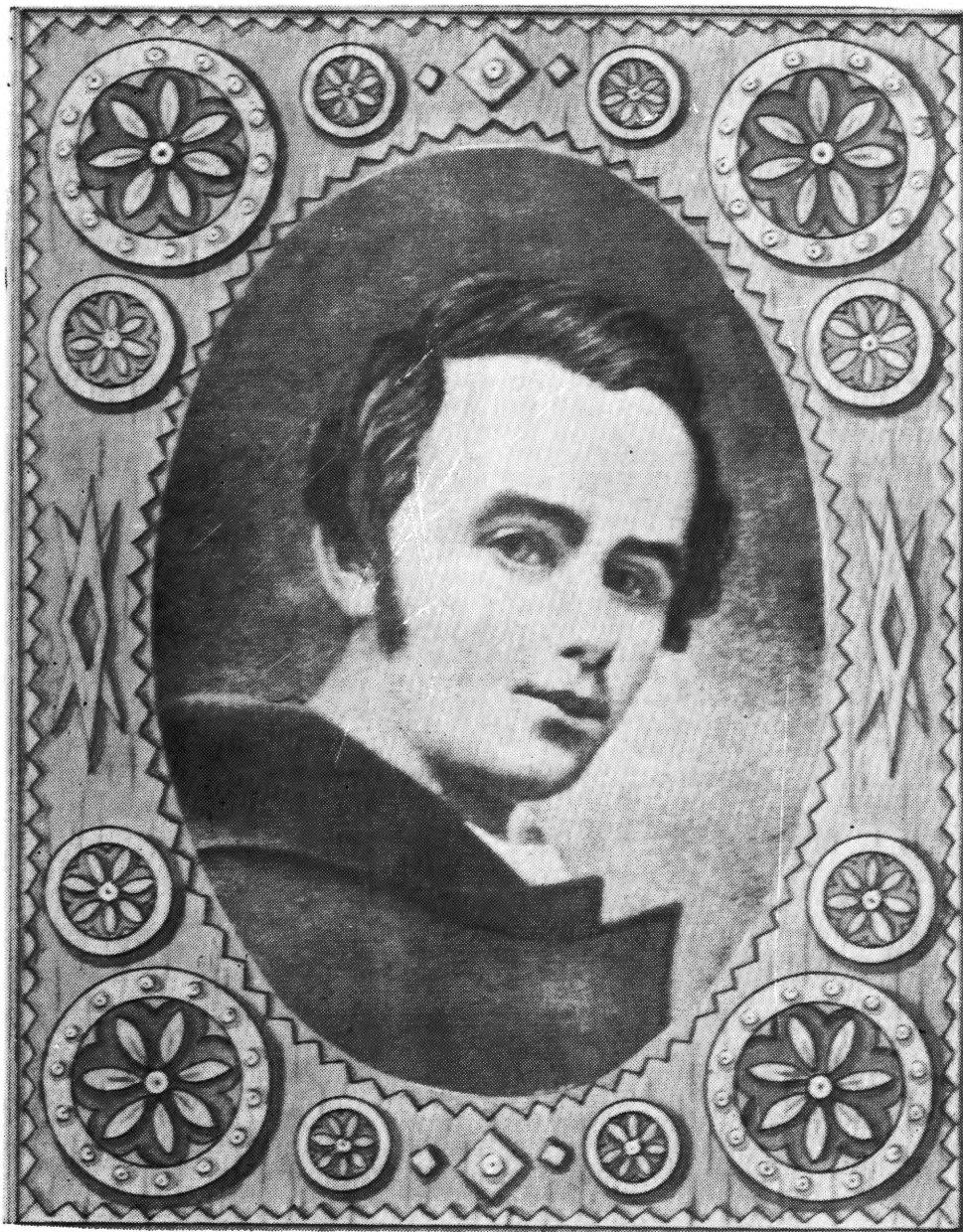
**ПРОДАЄМО СВОЇ ВЛАСНІ ТА ІНШІ ВИДАННЯ
УКРАЇНСЬКОЇ ЕМІГРАЦІЇ**

ЕНЦИКЛОПЕДІЯ УКРАЇНОЗНАВСТВА —	
II Гаслова Частина — VIII томів в полотні	дол. 100.00
в півшкірі	" 120.00
АНГЛОМОВНА ЕНЦИКЛОПЕДІЯ УКРАЇНОЗНАВСТВА	" 37.50
СВЯТЕ ПИСЬМО СТАРОГО ТА НОВОГО ЗАВІТУ	
в шкіряній оправі з позолоченням	" 20.00
в полотняній оправі з позолоченням	" 15.00
в полотняній оправі	" 12.00
Михайло Грушевський: ІСТОРІЯ УКРАЇНИ-РУСИ — X томів (11 книжок)	" 90.00
Михайло Грушевський: ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ V томів	" 36.00
Тарас Шевченко: ПОВНЕ ВИДАННЯ ТВОРІВ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА I-XIV	" 75.00
ШЕВЧЕНКОВЕ СЛОВО І СЛАВА, антологія перекладів з Шевченка	
чужими мовами за редакцією Богдана Кравцева	" 7.00
Іван Франко: ТВОРИ — XX томів	" 76.50
Юрій Клен: ТВОРИ — III томи	" 10.65
Богдан Лепкий: ТРИЛОГІЯ МАЗЕПА (6 томів)	" 21.00
Ярослав Пастернак: АРХЕОЛОГІЯ УКРАЇНИ	" 15.00
Д-р Матвій Стахів: УКРАЇНА В ДОБІ ДИРЕКТОРИЇ УНР, томи 1-6 м'яка справа	19.50
тверда справа	" 26.40
Олекса Кузьма: ЛИСТОПАДОВІ ДНІ 1918 р.	" 5.00
Микола Ковалевський: ПРИ ДжЕРЕЛАХ БОРОТЬБИ	" 6.80
В'ячеслав Липинський: ЛИСТИ ДО БРАТІВ ХЛІБОРОБІВ	" 4.50
Ілля Витанович: ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ КООПЕРАЦІЇ	" 13.50
Антін Рудницький: УКРАЇНСЬКА МУЗИКА	" 9.50
Олекса Повстенко: КАТЕДРА СВ. СОФІЇ В КИЄВІ	" 12.50
Леонід Мосендз: ОСТАННІЙ ПРОРОК	" 6.00
Наталена Королева: ЩО Є ІСТИНА?	" 5.50
Уляна Кравченко: ХРИЗАНТЕМИ	" 5.50
Юрій Тис: НА СВІТАНКУ	" 4.50
Зосим Дончук: ПЕРВА — роман	" 4.00
Микола Лазорський: ГЕТЬМАН КИРИЛО РОЗУМОВСЬКИЙ — іст. роман	" 6.80
Юліан Радзкевич: ПОЛУМ'Я, історична повість	" 4.50
Юрій Мошинський: У СВІТІ МИСТЕЦЬКИХ ЧАРІВ — враження з подорожі	" 5.00
Євген Онацький: У ВІЧНОМУ МІСТІ	" 4.00
М. Л. Подвезько: УКРАЇНСЬКО-АНГЛІЙСЬКИЙ СЛОВНИК	" 6.00
М. Л. Подвезько: АНГЛІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКИЙ СЛОВНИК	" 6.00
К. Г. Андрусишин: УКРАЇНСЬКО-АНГЛІЙСЬКИЙ СЛОВНИК (коло 110.000 слів)	13.00
Rev. I. Nahayewsky: HISTORY OF UKRAINE	" 5.00
S. Stechishin: TRADITIONAL UKRAINIAN COOKERY	" 5.50
Lesya Ukrainka: SPIRIT OF FLAME	" 3.50
UKRAINIAN ARTS	" 5.00
СЛОВО О ПОЛКУ ІГОРЕВІ — героїчний епос XII віку	" 13.00
Львів — Літературно-мистецький збірник	" 16.00
УКРАЇНСЬКІ СІЧОВІ СТІЛЬЦІ 1914 — 1920 (Альбом)	" 8.75
ІСТОРИЧНІ ПОСТАТІ ГАЛИЧИНИ 19-20 СТ.	" 4.00
ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ	" 12.00

Всі ці видання продаємо на догідні сплати за окремим договоренням.

Замовлення приймаємо без завдатку.

Замовлення слати на адресу нашого видавництва.

АНТОЛОГІЯ ПЕРЕКЛАДІВ З ШЕВЧЕНКА
ЧУЖИМИ МОВАМИ
За редакцією Богдана Кравцева
Найновіше видання Видавництва Миколи Денисюка
Переклади творів Т. Шевченка 29 світовими мовами
Тверда оправа з позолоченням — ціна 700 дол.

В ЖАЛІБНОМУ ПОКЛОНІ

Над могилою св. п. Президента д-ра Степана Витвицького

(* 1884 — † 1965)

В тихому смутку хиляться голови над свіжою могилою Великого Праведника, який чесно-тами свого життя й жертвенної праці кріпив живу віру в ідею української державности, щоб міцніла вона в серцях наших. Довгі роки служив він вірно нації своїй — від ранніх літ до пізньопохилого віку. Не гриміли гармати останнього салюту на його похоронах, не проходили рідні полки з похиленими прапорами перед домовиною свого Головного Отамана. Він тихо сховався з важкого посту так, як колись його юні побратими Українські Січові Стрільці, що їм теж на вічний спокій сурми не грали.

Сл. п. Степан Витвицький не був політичним генієм, йому не судилося теж бути прославленим полководцем, але місце його в історії з тими, яких звичайно Бог посилає погнобленим людським спільнотам для проводу й прикладу — з такими талантами характеру, які б берегли викорінених з рідного ґрунту, щоб не захиталися в громадській рівновазі, не втратили віри у свої сили та в найвищі цінності Божі й народу свого. І не від самих лише таких праведників, а й від спільнот, з яких вони вийшли, залежить благородне використання їх талантів на своє добро й долю поколінь.

Св. п. Президент Витвицький був наділений непересічними талантами до того посту в народі, з якого оце Бог його покликав на свою Правду. Він і з молодих літ невтомною працею приготувався до нелегкої служби народові.

Народився 13 березня 1884 р. в родині вчителя в селі Угорниках, стрийського повіту. По закінченні середньої школи в Станиславові почав студії права у Львівському Університеті в гарячі роки боротьби українських студентів за свої культурні права з шовіністичною владою

спольщеного університету на українській землі. В такий то час товариші-студенти вибрали молодого Витвицького головою „Академічної Громади”. Між ними були тоді такі його ровесники, відомі пізніші громадські й політичні діячі, як д-р Л. Ганкевич, д-р В. Старосольський, д-р С. Баран, д-р Льонгин Цегельський та ін. По проголошенні сецесії укр. студентів з Львівського Університету на знак протесту проти польонізаційної політики Степан Витвицький подався з багатьма своїми ровесниками продовжувати студії у Відні. Там близько співпрацював у студентським т-ві „Січ” з д-ром Зеноном Кузелею та був обраний наслідником його — головою „Січі”. А т-во „Січ” у Відні довгі роки уважалося „українською амбасадой” на Заході, і на його ґрунті проходили політичну школу цікавіші укр. студенти так з-над Дніпра, як і з-над Дністра, маючи нагоду у великій тоді зах. столиці для міжнародних контактів з молодшими й старшими видатними представниками різних націй.

1910 р. закінчив Витвицький докторатом студії права та вернувся до Львова на практику в канцелярії д-ра Володимира Охримовича, який вже мав славу доброго правника, вченого дослідника та провідного політичного діяча галицьких українців. Потім коротко працював в адвокатській канцелярії Я. Олесницького. У рідній Стрийщині мав приклад добре зорганізованої громадської праці заходами численних там патріотів, які працювали під рукою славного українського парламентариста й організатора громадсько-економічного життя в Зах. Україні — Євгена Олесницького. З вибухом першої світової війни виїхав д-р Витвицький до Відня, приймав участь у загальноукраїнській політичній презентації, Українській Загальній Нац. Раді і

деякий час був добровольцем у рядах Українських Січових Стрільців.

З проголошенням української державности на зах.-українських землях був обраний секретарем Української Національної Ради та, як її делегат, був учасником Українського Трудового Конгресу в Києві і співтворцем акту соборного з'єднання українських земель 22 січня 1919 р.

З доручення Державного Секретаріату Закордонних Справ д-р Витвицький (пізніше й державний секретар-міністер закордонних справ) переговорював з місіями Антанти в час нашої війни з Польщею.

В кінці грудня 1919 р. виїхав у складі дипломатичної місії УНР, як заступник її голови Андрія Лівичького до Варшави. Але по договорі з польським урядом і в наслідок резигнації тогочасного уряду УНР із змагань за Галичину д-р Витвицький виїхав до уряду диктатора Є. Петрушевича у Відні та з його доручення виконував обов'язки керманіча ресорту закордонних справ ЗУНР в Парижі й Лондоні. Кілька літ брав участь у міжнародному процесі за волю своєї вужчої батьківщини й по вирішенні його Радою Амбасадорів на користь Польщі повернувся до рідного краю. Нац. провід, довіряючи його спосібностям, розвазі, чесності та відданості громадській службі, скеровує д-ра Витвицького в Дрогобиччину, де поруч сильного польського тиску та під його впливом ширилося советофільство, що розбивало нашу громадську солідарність.

У Дрогобичі вів д-р Витвицький адвокатську канцелярію до 1939 р. і впорядковував громадське життя тієї підкарпатської округи (разом з гуртом своїх колег по фаху і громадських діячів під його рукою — д-рами І. Блажкевичем, В. Ільницьким, Р. Савойкою). Д-р Витвицький звичайно репрезентував у центральних українських політичних і економічних установах Дрогобиччину між двома війнами. Обраний у своїй окрузі послом до варшавського союму в 30-их роках з партії УНДО (деякий час був він і головою Центрального Комітету тієї політичної організації західних українців), з'єднав собі пошану у своїх і чужинців як оборонець прав свого народу. 1939 р. за окупації західньо-українських земель польшевиками покинув Дрогобиччину. Під час війни вів адвокатську канцелярію в Сяноку та продовжував громадську роботу на Лемківщині. В 1944 р. переїхав до Зах. Німеччини з громадою емігрантів з рідної землі та розвинув живу активність в організації виселених. В Центрально-

му Представництві Української Еміграції керував правним відділом та очолював її Громадський Суд. Від 1948 р. свій досвід і працю присвятив Українській Національній Раді, де працював на пості заступника голови й керманіча ресорту закордонних справ. 1951 р. з більшістю емігрантів переїхав до ЗДА. Тут представники поневолених Москвою народів обрали його головою своєї Міжнародної Організації. Від січня 1954 р. по смерті Президента УНР в екзилі св. п. Андрія Лівичького д-р Витвицький виконував обов'язки Президента Українського Державного Центру на еміграції, а в березні був обраний одноголосно Президентом, верховним носієм державної ідеї Української Народної Республіки. Йї уряд під напором советського загарбника втратив територію та не втратив віри й відданости в серцях широких мас народу українського там, на рідних землях, і тут, на чужині.

З дуже обмеженими можливостями прожитку емігранта, який всі сили присвячував національній службі, серед важких внутрішніх й зовнішніх умовин при виконванні політичної роботи Покійний з достоїнстю й самовідреченням репрезентував велику ідею і залишив нам її живу, не сплямлену ні словом, ні вчинком чи нерозважністю. Без претенсійности і марного честилюбства, в достойній повазі до своєї важкої місії сл. п. Президент С. Витвицький прикладно зберігав спрямованість на високі органічні цілі нації. Він ніколи не виявляв темпераменту партійного суперника. Як культурний джентелмен, він не втрачав нервів, коли й доводилося не раз зазнавати зневаг від малих духом та ще, мабуть, за життя прощав їм по-християнськи їх немочі, бо глибоко вірив у Бога, в Його визначений лад і терпеливу справедливість.

Переказуючи загальновідомі етапи життя й праці Великого Покійника, не знаємо, чи залишив які власні спомини зі свого трудовитого життя й досвіду. Було б важно, щоб хтось із співробітників Покійника, що мав нагоду ближче спостерігати його працю й бути свідком його духових сил і настанов, списав докладнішу біографію, зарисував вірний і точний образ цієї Достойної Постаті для галерії великих характерів нашої нації.

Хай пам'ять про нього кріпить благородну гордість прийдешніх поколінь та вдяку Провидінню за світлий приклад життя і труду незабутнього праведника.

І. В.

Дім Вільяма О'Гара

(фантастична новеля)

Було це в перших місяцях після мого приїзду до Америки. В незнаній країні починав я життя наново, а в моїй душі жевріла туга за втраченою батьківщиною. Якби я був виголосив навіть кількогадинну доповідь про те, чому я сюди приїхав, мене б ніхто не зрозумів, — тож на запити моїх нових знайомих, чи мені сподобалася Америка, я відповідав коротко: „О так, мені Америка дуже сподобалася!”

Я безуспішно шукав праці і ніде не міг знайти. Почував себе непотрібною людиною з закінченими правничими студіями. По кількох днях праці у фабриці мене звільняли, тому що я не встигав з роботою. Я вперше переконався, що моя голова не працює рівномірно з руками.

Ще, на лихо, закохався в новоприбулу „ділістку”. Її цілим майном була скриня з непотрібними речами, що їх вона, не знати нащо, привезла сюди аж з табору. Вона також шукала праці, а коли вечорами ми стрічалися, потішала мене, що „якось воно буде”. Однак ці слова мені нічого реального не давали, і я знеохочений вертався до своєї малої кімнати на шостому поверсі.

Тому з великою радістю прочитав оголошення, що десь далеко, в західних штатах Америки, шукають господаря дому. Небагато думаючи, написав прохання, і мене прийняли.

Їхав на нову працю, здавалось, у безконечність. Бо тільки подумати: в задушному „Грейгунді” відбути дорогу з Нью-Йорку до Каліфорнії! Я спинився в якомусь глухому селі, бо містечком не було можна назвати місцевости з розваленою „ланчонетою” і газоліноюв станцією.

На мене вже ждали коні, впряжені у старомодний фаєтон, а візник увічливо спитавшись, чи я приїхав до пана Вільяма О'Гара, поміг мені занести речі до фаєтону.

Я довго їхав безмежними полями і лісами. Ніде не було видно ні сліду культури, і це додавало цій закутині ще більшого чару. Все наче залишилось так, як було колись давно, в перші роки колонізації Америки.

Коли я побачив не авто, а фаєтон, моє здивування виявилось зовсім неслухним — адже вибоїста дорога не запровадила б мене далеко автом.

Був один з тих літніх днів, убраних в різ-

нокольорові фарби природи. З лісу раз-по-раз долинали п'ятьп'ялікання незнаних птахів, а запах ліян аж одурманював. Вони, обвинувившись довкола дерев, створили немов непрохідну сітку.

Сонце кидало останнє проміння, коли врешті я побачив кінець моєї подорожі. Фаєтон зупинився перед ганком великого дому в колоніальному стилі. Красу цього будинку, оточеного парком, мені трудно описати. То був радше рай на землі. Захоплений сидів я у фаєтоні, і аж поява мого працедавця пригадала, що пора висісти.

Вільям О'Гара був дуже старий чоловік — малий, згорблений і підпирався паличкою.

— Приїхали... прошу додому! — сказав з добрячою усмішкою і, відчинивши старі ковані двері, впровадив мене до кімнати.

— Ви певно втомлені... вибачте мені... але я мушу показати вам свій дім і розповісти про ваші обов'язки в цьому домі.

Зворушений його ввічливістю, я пояснив працедавцеві, що не чуюся втомленим і радо оглянудім. Я старався бути для старенького якнайбільш увічливим.

— Ви не американець, — сказав О'Гара.

— Українець.

— Пізнаю по мові... У мене навчитеся нашої мови... Вам доведеться виконувати обов'язки господаря дому, а тому, що кожного вечора тут чимало гостей, навчать вас говорити.

Вільям О'Гара взяв мене під руку і проводив по кімнатах. Їх було так багато, що всі в моїй голові перемішались, і я сумнівався, чи знатиму їх колинебудь. Була там вітальня, їдальня, балева заля, кімнати до гри в карти, якісь таємничі жіночі будуари, скляні оранжерії.

Опісля ми зайшли в підвал до кухні, де я помітив стародавнє куховарське приладдя, якого тепер ніхто не вживає: товчки до м'яса, величезні ножі, ополоники — одним словом, куховарський музей. Якраз старий куховар і два малі помічники в білих шапках готовили вечерю, якийсь дідуган докладав дров до печі, жінка оббирала картоплю.

Як ми увійшли, слуги перервали роботу, а Зільям О'Гара мене познайомив з ними.

— Вечорами до мене приїждять гості. Ваше завдання — наказати слугам зготовити вечерю і накрити стіл. Які страви варити, вони знають.

Почуваючись в ролі „боса”, я сказав їм кілька ввічливих слів, на які вони теж мені ввічливо відповіли, і ми вийшли з підвалу.

— Я вам ще не сказав про ваші тут обов'язки і про заплату, — ділово говорив дідусь і впровадив мене до великої бібліотеки, повної книжок.

Я почув сопух, змішаний з плісню, властивий непровітрюваним кімнатам. Це було в усіх кімнатах, хоч в першу хвилину я цього не помітив. Несвідомо підійшов до вікна, але дідусь узяв мене за руку, просив не відчиняти.

Здогадуючись, що дідусеві шкодить холод, я вибачився і сів на крісло біля нього.

— Перейдім до обговорення ваших обов'язків! — почав дідусь. — Я вам сказав, що до мене кожного вечора приїзять гості. Товариство інтелігентне — думаю, що скоро з ними заприятелюєте. Вони вже знають про ваш приїзд. Отже, почувайтесь тут, як у власному домі. Це вся ваша праця, а за неї дістанете шістсот доларів в місяць, — поплескуючи мене по плечу, сказав старий пан.

Я зрадів такою великою заплаатою.

— Цілий день маєте для себе, лише кілька годин доведеться вам бути з моїми гістьми. Користуватися можете цілим домом. Ви інтелігентна людина, напевно буде вас цікавити моя бібліотека... Ви хто за фахом?

— Правник.

— Знайдете чимало книжок з свого фаху... Учїться, молодий чоловіче, не вік вам тут сидіти!

В голосі дідуса почулося стільки батьківської щирости!

Опісля дідусь залишив мене самого.

Ще того самого вечора приїхали гості, і я з хвилюванням виходив їм назустріч. Вони теж були для мене ввічливі, і я відчув, що скоро з ними приятелюватиму. Вони почувалися в цьому домі не як гості, а як домашні. Мене уважали наче давнім знайомим, і мій недавній страх, чи виконаю обов'язки господаря, не знаючи добре мови, розвіявся. Гості були найкращими людьми, яких досі в житті я стрічав.

Вони приїздили в старосвітських фаєтонах. Знаючи, які тут дороги, я ні трохи не дивувався, що не користуються автами. Між ними були літні подружжя, молоді жінки, кавалери.

Коли я увійшов до кухні, побачив, що вечеря була вже готова, а за деякий час серед загальної веселости за накритим столом сиділо усе товариство. Я вже не був господарем, а одним з гостей. Ми випили чимало коктейлю, жартували, сміялися.

Мене тільки одне вразило: ці люди з глухої провінції були дуже відсталі. Коли я оповідав їм про події останнього десятиріччя, значить про Гітлера, большевиків, війну, то на їхніх обличчях було таке здивування, наче б я приїхав не з Європи, а з далекого Марса. „Хіба ці люди не читають газет, не мають радія?” — думав я.

Знову ж те, про що вони говорили, мене не цікавило. Я не міг нічого зрозуміти. Це були розповіді про давноминулі події, про людей мені зовсім незнайомих.

Але найбільше враження справили на мене жінки. Ах! Вони були божесьько гарні і диявольсьько принадні, стрункі, повні грації та тонкої кокетливости. Вдягалися по-старосвітсьькому, у сукні наших прабабунь. Хіба так тепер одягаються жінки в Америці?.. Але, власне, цей одяг робив їх іншими, принадливими. Мені впала в око чорноволоса, темпераментна, типу еспанки леді Алкуї. Я був би присягнув, що і вона звернула на мене увагу.

Контрастом їй була молоденька панночка, блондинка з синіми очима. Ах, ці очі!.. Того вечора я відчув на собі кілька разів її погляд, а її зідхання зворушило мене до глибини.

Я силкувався думати про свою дівчину в Нью-Йорку, але на її місці ставали дві мої нові знайомі. Я відчував їхню владну силу, тільки не знав, котра з них переможе.

Я не міг удосталь намилюватися красою околиці. Коли вранці проходжувався по крутих алеях парку, до мене приступив дідусь.

— Доброго ранку! — я сказав.

— Добридень! Що? Проходжуєтесь? Повітря ранне чудове! — сказав дідусь, вдихуючи холод раннього ранку. — Як провели вечір?.. Гості не надокучили?..

— Ні, навпаки, вони дуже інтелігентні симпатичні люди, я не тільки їх знайомий, але й приятель.

— Дуже цьому радий, хлопче! — попліскуючи мене, відповів.

Він, видно, хотів зі мною говорити. Опираючись на паличку ішов поруч зі мною, тому я сповільнив ходу, додержуючи йому кроку.

— Кажеш, хлопче, що ти вдоволений... Гаразд!.. Упевняю тебе, не будеш мати через них жадних неприємностей...

— Вони найкращі люди... хоч при цьому дуже відсталі від сьогоднішнього світу. Наприклад, коли я розказував їм про большевиків, Гітлера, то вони так здивовано на мене дивилися, наче б я бозна що говорив. Вони зов-

сім не орієнтуються в політиці. Хіба ж вони не мають радіо, телевізії, не читають газет?..

Я ще хотів сказати про їхню чудернацьку моду, але в цю хвилину глянув на одяг Вільяма О'Гара. Його старосвітський довгий піджак не був одягом сьогоднішньої людини, тому я промовчав останнє зауваження.

— А жіночки! Жіночки!.. Гарячі, як вогонь! — сказав дідусь.

— Так, вони дуже гарні! — признав я слухність дідусеві.

— Гарні, але небезпечні... Стережись їх, сину!..

Я хотів довідатись про таємничу Алкуї, що після вчорашньої ночі, наче шампан, шуміла в моїй голові, але не хотів зрадитись з своїм почуттям.

Дідусь сів на лавочку на найвищому горбі парку. Звідти було видно цілу околицю, тобто нічого більше, окрім лісів та піль. Мене мимоволі вперше пройняли дрижаки остраху: адже я попав у таку глушу, далеко від світу, поміж чужих людей!..

— Бачиш ці простори? Це все моє, Вільяма О'гара. Сьогодні все це ще безвартісне, але промине рік, два, проведуть новітні шляхи, автостради, побудують фабрики. Знаєш, скільки це все буде варте? Мільйони, великі мільйони!..

**

Мої приятелі приїздили в гості кожного вечора, і кожного вечора було те саме: добра вечерея з коктейлем, а далі жарти, сміхи, веселість. Я мав щастя, що сюди попав. Опісля старші розходилися по кімнатах, грали в карти, а молодші танцювали в дзеркальній залі. Я, молодий, вибирав жіноче товариство, а до карт ніхто б мене не намовив. Признаюся, мав великий успіх. Нічого дивного, був непоганий, кажучи скромно. Ні, я був найкращий з усіх кавалерів, тому мені зовсім справедливо прислуговувало право вибрати найкращу. Але, котре? Вони обидві однаково мені сподобалися, обидві приманювали: біла — своєю ніжністю, чорна — рафінованістю своєї кокетливості, елегантна аристократка розпалювала почуття.

При зустрічах з ними мені мимоволі пригадувався вірш:

Полюбив я дві дівчини
І рішитися не міг.
Одна біла, друга чорна,
Одна день, а друга ніч.

Вони були справді, наче день і ніч, однако-

во гарні, принадливі. Я танцював то з одною, то з другою наперемінку, а коли відходив, їхні очі мені так багато обіцявали...

Наші гулянки затягалися поза північ. Мої дами серця прощали мене щораз більш закоханим поглядом. Гості роз'їжджалися фаєтонами, за хвилину все втихало, а коли в кімнаті панувала тиша, я довго не міг заснути. Я мріяв, мріяв про обидві жінки рівночасно.

Скоро минали дні й тижні. Вільні хвилини проводив я в бібліотеці. Там була література цілого світу. Але мені треба було взятися до чогось реального, тому я нишпорив між правничими скриптами. Дідусь усе дораджував взятися до науки. Знаючи мову, я міг би колись працювати за фахом.

Чорноока леді все більш брала мене в полон і, хоч до зустрічів насамоті не приходило, я був певний, що колись те станеться. Я бажав цього і смертельно боявся.

Була чудова ніч з зірками на небі та круглолицим місяцем, що так, як і в нашому краю, приманював закоханих. Тільки, замість соловейка, співали „макенбердс" і, замість наших лип, пахли ліяни.

В залі грала музика, але я не хотів танцювати. Між тими, що танцювали, не було леді Алкуї. Мене, як люнатику, тягнуло в парк, я був певний, що її там стріну. Бажав її цілим своїм еством.

Я зовсім не здивувався, коли її побачив. Одягнена в чорну балеву сукню з глибоким вирізом і червоною рожею на грудях, була така принадна, що напевно ніхто б не міг їй опертись. Вона сіла біля мене і, простягнувши руки, сказала:

— Любий, я так довго тебе ждала!

Я пригорнув її і цілував уста, впивався її красою, був наче п'яний.

— Втікаймо, втікаймо геть звідсіля! — в її голосі було більше наказу, ніж прохання.

— Куди? — я спитав.

— Геть туди далеко, кудись, хоч би і до пекла, щоб тільки якнайдалі від „нього". Ах!.. Як дуже його я ненавиджу!

— Чоловіка? — спитав я.

— Ні, того другого, мого любовника.

— То кинь його, скажи, щоб відчепився! — я порадив.

— Ти нічого не розумієш... Він мене переслідує на кожному кроці, не дає спокою... Я мушу його слухати... Але так довше не може бути! Мій любий, коханий, рятуй мене від нього!.. Втечемо ген далеко, будемо щасливі...

Що ж мені робити?.. Я чув, що не опруся

цій жінці, яка так дуже розпалила мої почуття. Вона справді кудись мене тягнула. Зачарований нею, ішов я все далі в глибину лісу. Ліяни духмяно пахли, вони мене ще більше одурманивали.

— Куди ти мене ведеш, любя? — спитав я.

— Ще тільки перейти оцей потічок, а опісля горбочок. Не бійсь, любий, коли кохаєш! Поможеш мені втекти від коханця.

В моїй уяві виринула постать якогось невідомого коханця, злочинця, що переслідує мою чудову леді, і я ішов далі за нею.

В цю хвилину я пригадав свою дівчину. Вона мені вірить, а я втікаю кудись з незнайомою жінкою, може й авантюрицею, бо ця втеча від любовника вже виглядала на авантуру. А що, як цей любовник мене дожене?.. Він, мабуть, бандит, бо на підставі того, що сказала леді Алкуї, не виглядав на солідну людину. Ні, в мене не було стільки лицарства, щоб для неї повиснути на гілляці!

— Дорога леді, далі не піду ні кроку! — сказав я рішуче.

— Бо ти боягуз! — відповіла сердито, а далі почала просити ласкою.

— Сказав, що кохаєш! Коли кохаєш, чому цього не можеш зробити?.. Втікаймо якнайскоріше, втікаймо, він прийде зараз!..

Вона пекла мене поцілунками. Але я мав ще стільки сильної волі, щоб вирватися з її обіймів. Залишивши її в лісі, втівав додому.

Я мусів мати дуже наляканий вигляд, бо, побачивши мене, білява дівчина шепнула:

— Вам щось злого трапилось?.. Будьте обережні!

І зникла між танцюючими парами.

**

Тієї ночі, коли гості роз'їхалися і в домі панувала, як завжди, тиша, я довго не міг заснути. Вперше подумав, що я попав у підозріле товариство і леді Алкуї готувала мені якусь засідку, коли казала з нею втікати. Вона напевно звичайна авантюриця на послугах бандитів. Тому вирішив дізнатися про неї трохи більше від дідуся. З цією думкою пішов до парку, знаючи, що там стріну Вільяма О'Гара.

Він справді ішов, підпираючись паличкою. Привітався, як звичайно, ввічливо, з тою ж лагідною усмішкою.

— Признайся, чи дуже вона тебе приманювала?

— Приманювала, ще як приманювала! — відповів я щиро.

— Твоє щастя, що не дався зловити в її сітьце! Я тебе кілька разів перестерігав перед тією... авантюрицею... Звичайна авантюри-

ця, чорт не жінка! Вона вже не одного обдурила своїми ласками та поцілунками... Молодець, що не дався зловити! Вже ніколи не втягне тебе в цю авантуру.

— Я бажав би трохи більше дізнатися про неї...

— Леді Алкуї, як я тобі сказав, звичайна авантюриця. Вона має на совісті смерть чоловіка, якого при допомозі любовника отруїла.

Тепер я вже був близько правди. Любовник був її змовником, про все знав, і тому втечею зі мною бажала його позбутися.

— Вона справді принадлива, і ніхто не може їй опертись, — говорив О'Гара, — але залиши її в спокою, не думай про неї!

Ми сиділи мовчки, а дідусь паличкою накреслював на піску якісь пляни. За деякий час на доріжці, посипаній піском, з'явилася мапа, покрита прямими лініями, що в багатьох місцях перехрещувалися.

— Бачиш, сину, так невдовзі буде виглядати ціла ця околиця. Ось тут „тернпайк“, у цьому місці „гайвей“, це велике коло — місто, а там — фабрики, — пояснював дід.

Я був захоплений пляном діда, а Вільям, вертаючись до першої розмови, говорив:

— А все ж тобі не слід заводити романс з леді Алкуї... В тебе напевно є дівчина...

В цих словах було стільки щирости, що я розказав про свою дівчину і про те, що бажав би з нею одружитись, але в теперішніх моїх матеріальних обставинах це неможливо.

— А чому б тобі не одружитись? Поїдь до Нью-Йорку, маєш вже зароблених шістьсот доларів, якраз учора минув у тебе місяць праці. Коли дівчина любить, вона і сюди приїде.

Я прийняв з подякою пораду, дістав одномісячну відпустку й поїхав.

**

На крилах злетів би до Нью-Йорку. Палка красуня, що недавно завоювала моє серце, здалась тепер зовсім чужою. Я був певний, що, коли вдруге її зустріну, то навіть не гляну на неї.

Оксана привітала мене сердечно, і я був щасливий. Вона вже працювала у фабриці і діставала на годину один долар і двадцять центів. Радила залишитися і обіцявала ввєднати мені працю в тій самій фабриці.

Але я про те й чути не хотів. Розказав, чого приїхав, і запитав, чи вона згодиться бути моєю дружиною й поїхати далеко.

— Дім Вільяма О'Гара далеко від міста, взагалі, глуха провінція. Не знаю, чи будуть тобі гості приємні...

Розказав я також про свого працедавця, симпатичного дідуся, і про працю в його домі.

Найновіші видання творів сьогочасних письменників

ДЛЯ ВІДЗНАЧЕННЯ 100-ИХ РОКОВИН

ВІД ДНЯ НАРОДИН

УЛЯНИ КРАВЧЕНКО

ВИДАВНИЦТВО МИКОЛИ ДЕНИСЮКА

видало

її автобіографічну повість

Х Р И З А Н Т Е М И

найбільший, ілюстрований світлинами й
ще ніде не друкований твір авторки

Нова гідна уваги літературна поява —

т о

велика й оригінальна своєю ідеєю
історична повість відомої письменниці

Наталени Корольої

QUID EST VERITAS?

(ЩО Є ІСТИНА?)

Накладом Видавництва Миколи Денисюка

Обидві книжки появилися в серії монументальних видань подібно, як Твори Тараса Шевченка й Трилогія Богдана
Лепкого, видані люксово, в твердій оправі, в імітації шкіри, в мистецькому оформленні Оксани Мошинської,
за літературною й мовною редакцією Романа Завадовича.

Ціна одної книжки дол. 5.50.

При замовленні обидвох повістей ціна за дві книжки разом з коштами пересилки лише дол. 10.00

Замовлення і гроші слати на адресу :

MYKOLA DENYSIUK PUBLISHING COMPANY
2226 W. CHICAGO AVE., CHICAGO 22, Ill. — U.S.A.

Розказав про своїх приятелів, тільки не згадав принадливої леді Алкуї. Це було б не на місці і, здається, порядний чоловік ніколи цього не сказав би своїй жінці. А втім, це все було вже за мною, хоч я знав, що при зустрічі з Оксаною леді Алкуї виявить своє невдоволення.

Візник чекав на нас, коли ми висіли з автобуса. Оксана не могла вдосталь налюбуватись околицею. Захоплена, бажала їхати далі й далі. Вкінці на горбочку ми побачили колоніальний дім Вільяма О'Гара.

Коли ми висіли з фаєтона, назустріч нам не вийшов дідусь, і то було перше моє розчарування. Він повинен би вийти хоч назустріч моїй дружині. „Може хворий або помер?” — мигнули думки. Але про це візник не згадав.

Ми увійшли в дім. Я вперше відчув таку пустку, що аж лячно стало. Дивно, до цього часу я мав враження, наче б дім був заповнений людьми, хоч тоді, як і тепер, ніхто там не мешкав. На всіх меблях лежала груба верства давно не стираного пороху.

— Де твій дідусь, що про нього ти мені стільки розказував? — спитала Оксана.

Я пояснив, що він напевно поїхав до знайомих і вернеться разом з гістьми.

Але була пора по одномісячній відпустці починати урядувати. Кожної хвилини могли приїхати гості.

Вибачившись, залишив я Оксану і обіцяв скоро вернутися.

— Що, до чорта? І тут нікого нема! То все так, коли нема господаря!

Шукав, гукав на слуг по цілому домі. Нікого. Глухо відбивався голос, і ставало ще страшніше.

— Що ж! Як приїдуть гості, скажу, що не застав слуг, нехай вибачають! Замість вечері, подам тільки коктейль.

Увійшовши до кімнати, я побачив Оксану, вже вдягнену у вечірню сукню з блідорожевого тюлю. Вона була чудова! Де були мої очі, що я проміняв її за ту авантюристку?

Минали години, але ніхто не приїздив. Неприятно виглядав я гостей. Вони таки не приїхали...

— Ти сказав, що гості приїдять кожного дня, а їх як нема, так нема!

В голосі Оксани я відчув недовір'я. Вона мала право так думати. Я був наче брехун, обманець. Завіз дівчину кудись в незнане, розповів про добру посаду, про якогось багатого дідуся, а коли дівчина повірила і приїхала, переконалася, що все це фантазія.

Я виправдувався, як міг. Гості й дідусь хочуть нас залишити, самих, тому не приїхали. Це, нарешті, переконало Оксану.

Ми довго сиділи того вечора в парку на тій лавці, де приманювала мене леді Алкуї. Про неї я не думав, був щасливий з своєю дружиною. Щойно темна ніч пригадала нам, що пора йти додому.

Нам було добре разом, і ми забули про гостей та дідуся, що чомусь не приїздили. Чудова околиця щораз більше захоплювала Оксану. Вона не жалкувала, що одружилась і поїхала так далеко. Ми ловили рибу в річці, ходили на полювання.

Так минуло багато днів, а ми, щасливі, їх не числили. Аж перші жовті листки сповістили близьку осінь.

Небо затягнулося темними хмарами, а дощ безупинно мрячив, примушував бути більше вдома. Я знову взявся до науки. Адже вічно нема нам тут чого робити! Не дїждавшись Вільяма О'Гара, треба буде вкінці вертатися до Нью-Йорку.

Якось я вчїня в бібліотеці, а Оксана нишпорили поміж книжками. Несподівано випав з книжки пожовклий старий папір, а його зміст нас запаморочив.

Був це тестамент старого Вільяма О'Гара, написаний в день його смерті. Це було в році тисяча вісімсот п'ятдесятому — значить, рівно сто літ тому...

В тестаменті було написано:

„Я, Вільям О'Гара, власник піль і лісів, передам на власність це все тому, хто виконуватиме обов'язки господаря дому впродовж тридцятьох днів і обслуговуватиме моїх померлих приятелів та крєвних”.

Далі був його підпис і нотаріальна печатка. Здається, якби ми дізналися, що з'явилася людина з Марса, ми б менше здивувалися. Значить, не знаючи правди, я провів повних тридцять днів з померлими, а та леді Алкуї, білява дівчина, гості і дідусь — були тінями живих людей. Мені стало моторошно на саму згадку, те саме було і з Оксаною, хоч їх не бачила. Відчула мій страх.

Але мільйоновий маєток нас манив. Ми раз вибралися до найближчого села, де власник „ланчонети” дав нам інформації, кудю йти до містечка. По довгих розшуках ми знайшли нотаря, якому я передав тестамент Вільяма О'Гара.

Копія тестаменту була в його архіві, і він по кількох запитах повірив мені, що я провів

у старому домі О'Гара тридцять днів. Від нотаря я дізнався трохи більше про той дивний тестамент і старого дивака О'Гара. Умираючи й не бажаючи нікому записати свого майна, він покликав діда згаданого нотаря і передав йому дивний тестамент. Відтоді кожного року появлялося дивне оголошення в американських газетах.

ЛІТЕРАТУРНА НОВИНА

Юрій Коломиець

ГРАНЧАСТЕ СОНЦЕ

ПОЕЗІЇ

80 сторінок друку
з двобарвною обкладинкою і рисунками
Анатолія Коломийця
Ціна 2.00 дол.

Замовлення приймає
Адміністрація „Овиду”

— То це ти той відважний? .. О, чоловіче! Як ти з ними витримав?!

— Вони були дуже симпатичні, і я не можу на них нарікати. А втім, я не знав, з ким маюприємність бути знайомим.

— Це твоє щастя! Ти чужинець?

— Так.

Тому дався зловити, не знаючи правди. Тут було чимало таких сміливців, і ніхто довше одної ночі не видержав. Утікав збожеволілий і в лісах пропадав...

Нотар лукаво всміхнувся.

— А признайся, ця леді Алкуї дуже тебе манила? .. Не було такого, хто б міг опертися цій опириці, диявольській жінці! ..

Недискретне питання в присутності моєї жінки мене спантеличило. Я ніколи їй про леді Алкуї не згадував.

— Ви... про ту... авантюрицю? .. О ні, вона не мала права навіть до мене приступити... Я й не глянув на неї...

Але я так зацукався, що, здається, ні нотар, ні жінка мені не повірили. Проте, про леді Алкуї Оксана мене ніколи не питала.

ДРУКАРНЯ ВИДАВНИЦТВА МИКОЛИ ДЕНИСЮКА

приймає замовлення на всякі

ВЕЛИКІ Й МАЛІ ДРУКАРСЬКІ РОБОТИ

українською, англійською та іншими мовами.

Приймає до друку **офсетом або на плоскій машині**
КНИЖКИ, ЖУРНАЛИ, ПРОПАМ'ЯТНІ КНИГИ НАШИХ
УСТАНОВ, ПОРТРЕТИ тощо.

з гарним оформленням і оправою всякої величини.

Виконання робіт швидко й дуже дбайливе (зразком можуть послужити такі видання, як твори Тараса Шевченка,

Трилогія Богдана Лепкого, „ОВИД” і інші).

Ціни низькі.

Роботи доставляємо до всіх місцевостей у ЗДА, Канаді та інших країнах.

За ближчими інформаціями звертайтеся на адресу:

MYKOLA DENYSIUK PRINTING COMPANY

2226 W. Chicago Avenue — Chicago 22, Ill. — USA.

АНТОЛОГІЯ ПЕРЕКЛАДІВ З ШЕВЧЕНКА ЧУЖИМИ МОВАМИ
ЗА РЕДАКЦІЄЮ БОГДАНА КРАВЦЕВА

Видавництво Миколи Денисюка, Чикаго 1964,
456 сторінок, тверда оправа, з позолоченням. Ціна 7.00 дол.

На книгарському ринку появилася книжка, що може уважатися гідним доповненням і завершенням усіх дотеперішніх видань творів Шевченка та літературно-критичних праць про Шевченка в ювілейні роки 1961-64. Це антологія перекладів вибраних з „Кобзаря” поезій і поем на різні мови світу. Всіх мов у згаданому виданні — 29, в тому 21 європейська, а решта з інших континентів, між ними вірменська, грузинська, навіть корейська, китайська, японська й інші, передані їх традиційно-старовинним письмом. Окремі статті інформують про історію перекладів тією чи іншою мовою та подають прізвища перекладачів і назви окремих перекладних збірок.

Факт цікавий і вартий більшої уваги. Він свідчить про зріст зацікавлення інших народів та середовищ творчістю Шевченка, в якій вони знаходять, між ін., мотиви та ідеї, співзвучні з їхніми прагненнями. Історія перекладів з Шевченка сягає поза сотню літ. Ще за життя поета появились перші переклади на польську, чеську та російську мови, а тепер їх кількість зростає з року на рік пропорційно до поширення знання про Шевченка поза межами України. Сьогоднішня перекладна література з Шевченка становить уже десятки томів, не враховуючи окремих творів чи їх уривків, розсіяних по різних чужомовних періодичних публікаціях. Зробити їх доступними ширшому загалові практично дуже важко, тож це завдання почасти сповняє видання „Шевченкове слово і слава”. Ця книга, хоч є лише антологією, має ту перевагу, що її може придбати кожний читач і використати її з різною метою.

Поперше, таке видання — переконливий засіб у руках українця — батька чи виховника, що знайомить дітей-молодь на еміграції з Шевченком і його значенням. Подруге, ця книга перекладів дає українцеві добру нагоду до ознайомлення чужинців з творчістю нашого поета зокрема та з українською культурою взагалі.

Хоч Шевченко, ідеолог політично-державно-

го усамостійнення України, вважається передусім національним поетом і носієм національних ідеалів, то насправді значення Шевченка значно більше і значно ширший його ідеологічний горизонт. Його поезію проникають вселюдські ідеали волі-свободи. У його творах золотою ниткою нижеється думка, що здійснення універсального ідеалу волі та миру на землі залежить від перемоги принципу Правди, побудованого на фундаменті справжнього братерства між народами. Ці основні моральні тези, втілені в Шевченкове полум'яне слово, ставлять нашого поета поруч із найбільшими учителями-моралістами Заходу і Сходу та надають його творчості всесвітнього значення.

Завдяки цій рисі своєї творчості Шевченко став близький і рідний одиницям і народам, що цінять волю і розуміють вагу боротьби й жертви за неї. Напр., поема „Кавказ” є не тільки духовою власністю української літератури, але й до певної міри власністю народів Кавказу і всіх поневолених російським імперіялізмом народів „від молдаванина до фіна”. Подібне значення має поема „Неофіти” з прозорою політичною алегорією, спрямованою не тільки проти царського самовладства, але й узагалі проти всіх тиранів і гнобителів вільної думки на землі.

Шевченкова любов своєї батьківщини та ідея братньої любови між народами — це те основне, що промовляє до людської душі із сторінок книжки „Шевченкове слово і слава”. Це доказ, що в хорі геніїв світу наш Шевченко має свій власний голос і має що сказати від себе також іншим народам. Тому цей одиотомник вартий зайняти гідне місце на полицях не тільки наших домашніх, але й прилюдних бібліотек або послужити як подарунок нашим друзям чи знайомим іншої національності, що цікавляться літературою. Читач-чужинець, що не знає української мови, знайде добру інформацію про Шевченка в статті Богдана Кравцева англійською мовою.

Книга про культуру

(На маргінесі „Історії української культури”, Вінніпег 1964)

Одною з передумов, від яких залежить якість доброго українця, особливо того, що проживає поза межами України, є знання культури рідного народу. Важко собі уявити свідомого активного члена української еміграційної суспільності із знанням рідної історії, географії, навіть мови, але без знання культури свого народу. Вивчення української культури належить сьогодні до головних предметів україно-

мо твору, що давав би повний і широкий перегляд отих творчих надбань у ділянці духа, соціального життя і матеріального розвитку, що складаються на цілість культури кожного народу. На виправдання треба сказати, що ця ділянка науки в нас ще дуже молода (перша друкована праця, „Українська культура” І. Огієнка, появилася в Ляйпцігу 1923 р.), а її „молодість” зумовлена тяжкою історичною долею

Іван Тиктор

знавства. Виховна і творча роля цього предмету в формуванні світогляду нашої молоді, можливо, навіть більша, ніж інших предметів. Факти, які він подає — це справді переконливий матеріал, який при вмілому застосуванні має силу вибити з свідомості молодого людини почуття тієї нижчости та меншевартости, що чинить такі великі спустошення на еміграції.

Хоч над питаннями історії української культури працювали наші передові вчені, такі як Іван Огієнко (Митрополит Іларіон), Іван Крип'якевич, Дмитро Антонович, Дмитро Дорошенко, Олександр Лотоцький, Іван Мірчук, Леонид Білецький, Зенон Кузеля та інші, досі не має-

цілого народу, зокрема ж перманентними переслідуваннями української науки взагалі. До того ж треба додати, що наші сусіди намагаються вписати на свій рахунок значну пайку культурних надбань українського народу. Користуючись байдужою незацікавленістю західної науки цими справами, вони величаються перед світом здобутками української культури як своєю виключною або „спільною” власністю, тенденційно відсуюючи появу української мови й національності на світовій арені аж до XV-го століття.

Культура не є якимсь відрубним індивідуальним явищем на терені того чи іншого наро-

ду, хоч кожний нарід має власні більші чи менші індивідуальні культурні особливості. В загальному ж культура має свої центри, з яких променює на навколишні країни й народи, створюючи більші культурні смуги чи системи. Нас, українців, зовсім не присоромлює факт, що наша старовинна культура, хоч має в собі чимало різних складових елементів, значною мірою пов'язана з Візантією, в наслідок чого ми належимо до середземноморського культурного простору. Під цією пов'язаністю ми не повинні розуміти лише абсолютну залежність одного (слабшого) культурного простору від другого (міцнішого), але також взаємовплив, обмін надбаннями, однаковість (спільність) багатьох уявлень у різних народів, а також здатність слабшого простору творчо перетравлювати чужі впливи й надавати їм нового, місцевого характеру (напр. козацьке барокко чи почасти ампір в українській архітектурі). Коли український обряд коляди, що став подекуди синонімом Різдва, носить на собі (включно з назвою) виразні сліди грецької обрядової дії, коли в українській архітектурі виступають виразні ознаки візантійського, а то й романського стилів, то, навпаки, є багато даних, що культ грецьких богів, Посейдона — бога моря й вітрів чи Гекати — богині смерті, прийшов до Греції з Півночі, може десь із чорноморських степів. Приклади цієї пов'язаності, аналогій, взаємовпливів і запозичень в області вірувань наших поганських предків знаходимо в кожній книзі чи розвідці про мітологію. Факт приналежності України до середземноморського культурного простору — це для нас також і вивіщення, бож культура, що виникла в обширі Середземного моря, завершена двома основними вогнищами — Грецією (Візантією) та Римом, стала фундаментом модерної європейської культури взагалі. Її продовженням була культура Західної Європи. Важливіше те, якою мірою нарід завоює собі сторонні культурні впливи і перетворює їх у свою власність, забарвлюючи їх елементами своєї творчої індивідуальності.

Історія української культури може бути для українця, мало обізнаного з тією ділянкою нашого минулого, справжньою ревеляцією, коли він довідується, що Україна й сама була носієм культурним надбанням поза межами своїх земель і під багатьма оглядами перевищувала своїх близьких сусідів. Напр., об'єктивна наука не приховує факту, що стара московська література зародилася під українськими впливами, що Україна дала Московщині свою церковну

організацію, ієрархію та вчителів, виховала перших московських учених, створила московське шкільництво, розвинула мистецтво (спів, музика), впливала на архітектуру і под. З криниці українських культурних здобутків черпали почасти поляки, болгари, серби, семигородці й волохи. У Києво-Могилянській Академії, що була гордістю української науки-освіти ХVII-XVIII століть, училися не тільки білоруси, південні слов'яни чи москалі, але також греки й араби. Зукраїнізована староцерковна мова (її називали тоді „руською“) стала в ХІУ — ХУ століттях офіційною (державною чи дипломатичною) мовою Великого Литовського Князівства та Молдавського Господарства. Нею писалися офіційні документи, грамоти, статuti, договори — тим самим вона подекуди була розговорною мовою місцевої аристократії. Навіть на політично-визвольну боротьбу України (Хмельниччина) орієнтувалися так само ближчі й далші поневолені сусіди (Семигород, протестантські чехи, польське селянство). Не важко собі уявити, які могли бути наслідки культурної експансії України, „степової Гелляди“, якщо б її не була зупинила і придавила насильницька рука загарбників.

Такі й подібні міркування приходять нам на думку, коли беремо в руки ілюстровану „Історію української культури“ — перше видання у Львові 1937 р., друге (покищо 1-ий том) у Вінніпегу 1964 р., обидва видані Іваном Тиктором. Перше видання поважно надгризене польською цензурою, друге доповнене і справлене. Спільна їм одна й та сама ідея вірності батьківщині, любов до української книги і особа видавця-піонера, особливо заслуженого на полі ширення рідного слова по нивах і цілинах рідної землі. Крім того, вони мають ще одну прикмету, властиву науковим виданням тикторівського типу: вміння поєднати приступність-популярність стилю з глибиною думки. Завдяки цій прикметі поважні видання „Української Преси“ у Львові (1928-39) промощували собі шлях в широкі круги громадянства, здійснюючи велику конструктивну місію.

З огляду на різновидність наукового окреслення слова „культура“, редакція вибрала посередню дорогу: обмежилася найголовнішими ділянками — мітологією, побутом, письменством та мистецтвом. Так постала перша обширна історія української культури, що вже своїм зверхнім виглядом і об'ємом справляє на читача приємне враження. На I-ий том складаються

праці трьох авторів: Б. Кравцева (мігологія), І. Крип'якевича (побут, що охоплює найважливіші дані з обсягу матеріальної, соціальної та духовної культури) і В. Радзикевича (письменство, покищо до II світової війни).

На вступі довідуємося, що фундатором цього видання стали Василь і Наталія Духніі. Читаємо там знаменні слова: „Пан Василь Духній зовсім слушно є тієї думки, що найважливішою і найбільш успішною зброєю в боротьбі за визволення нашої батьківщини від окупанта є рідне друковане слово. Тим словом ми пригадуємо молодому поколінню боротьбу і славні діла наших предків, які не жаліли ні свого майна, ні свого життя в боротьбі за кращу долю своєї батьківщини”. Цитуємо ці слова замість вияснення провідної мети, до якої прямував видавець, узявши на свої плечі важкий у теперішні часи видавничий труд, щоб дати українській еміграції таке репрезентаційне видання.

Хочеться хоч кількома словами згадати проблему, що сама напрошується під перо. Великодушний жест Василя Духнія — не перший. Українське видавниче меценатство має свою традицію ще від часів М. Парпури, що видав „Енеїду”, навіть без відома автора. Поруч із ним красуються такі прізвища, як О. Корсун, І. Бецький, П. Мартос, В. Семиренко, Є. Чикаленко та ін. Заможний селянин І. Череватенко давав гроші на видання Б. Грінченка. Це меценати із східних земель України. В Галичині відомий меценат „Загальної Української Енциклопедії” В. Микитчук. Фундаторами корисних українських книжок на еміграції були, між ін., В. Пуйда (довоєнний меценат львівського в-ва „Світ Дитини”), а далі М. С. Чорнокошинський (збірка О. Кобця „Сходить сонце”), Ярослава і Михайло Шафранюки („Пригоди гнома”), до них належать фундаторка нагород за літературні твори й переклади Маруся Бек і Г. Яремчук, що уфундував нагороди найновішого літературного конкурсу ОПДЛ. Знаючи, що згадані й незгадані тутешні фундатори: урядовці, малі підприємці або й звичайні робітники — не такі то вже й фінансові потентати і що їх пожертва походить не з переповненої кишені, а з шляхетного серця, хочемо вказати пальцем на справжнього потентата, який без більшого зусилля міг би оживити нашу анемічну видавничу справу і поставити її на належній висоті. Цим потентатом є українське громадянство на еміграції. Нічого казати, на своїм сумлінні воно має всі оті запроектовані, але цілими роками не

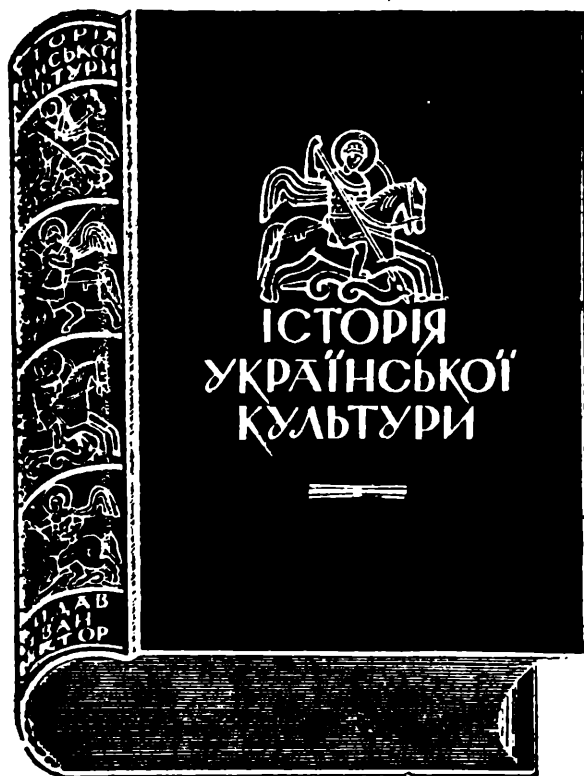
реалізовані фонди — літературно-допомоговий, науковий, а передусім видавничий фонд для молодого покоління, якого відношення до рідного слова і рідної книжки наводять на нас уже не острах, а тривогу. З ініціативою для зібрання грошових видавничих засобів повинні виступити відповідні крайові центральні установи, бо такий уже закон усякої діяльності, що без проводу та ініціативи навіть найбільш вироблена суспільність залишається інертною масою. Зусилля індивідуальних фундаторів або письменників, що видають свої твори за гроші, часто зароблені власними мозолями в фабриці, повинні нарешті зрушити совість і амбіцію всього громадянства. Ніде правди діти, воно щодня витрачає великі суми на скороминущі справи, а **не вміє ставити тривалих пам'яtnиків рідній культурі**. При наявності досвідчених видавців і достатньо обладнаних друкарень не так важко зробити рідне слово сторожем живої народної душі на чужині, але, повторяємо, для цього треба доброї волі, почину, ініціативи.

Найкоротша розвідка І-го тому — „Мітологія української землі”, доповнена підтекстовими поясненнями менше відомих наукових висловів. На 14 сторінках автор (Б. Кравців) кидає жмут світла на затемнену доісторично давниною і нелегку для остаточного наукового з'ясування картину поганських вірувань наших предків.

Прочитуючи працю д-ра І. Крип'якевича п. н. „Побут”, бачимо, що цьому слову надано тут широкого значення. Це не тільки розповідь про щоденне життя народу чи якоїсь його верстви з властивими їм ознаками — звичаями, традиціями, способами добування харчів, будовою жител і под. Сюди належать також такі теми, як релігія, освіта, господарська розбудова, громадсько-суспільний устрій, організація держави і військо. Все це змальоване в світлі постійних змін, що їх приносить час, поступ або занепад. Коротко, тут подали собі взаємно руку різні дисципліни — археологія, історія, соціологія, релігія, право, політика і под.

Правда, спостерігаючи занепад державності і національної свідомості, читач — особливо наш молодий недосвідчений читач у багатих країнах Заходу — може робити помилкові висновки, що ведуть до почуття меншеартости. Ось приклади: автор розповідає нам, як то повіз австрійського цисаря Йосифа II загруз на самій середині львівського ринку в болоті. „Нема в нашого селянина ні ліжка, ні стільця, ні

ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ (ДРУГЕ ВИДАННЯ ДОПОВНЕНЕ ДО 1964 РОКУ)

Так виглядає І.У.К. в поменшенню.
Дійсна величина 10 x 7½ x 1½ цалів.

Вже вийшла з друку — перший том.
(Цілість має два томи)

Видання І.У.К. люксове, на найкращому папері, тверда обкладинка, оправлена в імітацію шкіри, з золотодруком та целоїдовою охоронною обгорткою, так, як належить українській культурі.

Перший том має розділи:

Мітологію, Побут і Письменство.

Разом 480 сторінок друку і 322 ілюстрацій.

Ціна першого тому \$ 12.00

Замовлення вислати до нашого в-ва.

(Відтати, виповнити і вислати:
ДО ВИДАВНИЦТВА МИКОЛИ ДЕНИСЮКА

Замовляю Історію Української Культури (перший том) в ціні \$ 12.00. Належність пересилаю чеком, монюрдером, готівкою в листі. (Коли готівкою то в реджістрованім листі).

Книгу прошу вислати на адресу:

.....

ножа, ні виделки", -- подає цитата з урядової записки. Українська інтелігенція в Східній Україні розмовляє московською мовою, а в Галичині -- польською. Але, коли автор розповідає нам про чуже панування, про важке горе закріпаченого села, про те, що „нерідко люди вмирали під нагаями, і за це пан не мав ніякої кари", а далі переходить до картини відродження, вдумливий читач знаходить ключ до розв'язки своїх сумнівів. Бож у ті часи калюжі були не тільки у Львові, але й у Парижі не було каналізації ні потребників, а на голови необережних прохожих лилася з вікон усяка нечистота. Невільництво і неписьменність панували і в тих країнах, що мали власні держави й уряди. Такий був „дух часу". Але на боротьбу із ним на полях України піднялася інша сила: приспаний дух відродження поневоленого народу з старою духовою культурою. Всупереч бажанням і затискові ворогів, цей народ поволі, але закономірно ставав нацією. Обговоренню цього історичного процесу, що кидає зовсім інше, ясне світло на вдачу й духовість українського народу, присвятив д-р І. Крип'якевич розділи „Нова культура" та „Нарід і нація". Усвідомлення цих фактів нашою молоддю повинно стати протигаєм тому невинуватому почуттю зневіри, якому так часто піддаються наші діти, вивчаючи безкритично рідну історію.

„Побут" І. Крип'якевича заслуговує на особливе відмічення також з уваги на стиль та опрацювання теми. Читаючи чи слухаючи легку, приступно написану розповідь, не втомляємось. Розповідь не суха, не абстрактна, а навпаки -- образна, безпосередня, хоч і перетікана багатством назв з усіх ділянок народного побуту. Її оживляють цікаві цитати із творів нашої та чужинецької літератури -- із літописів, хронік, мемуарів, архівних звітів, навіть шпаргалів. Подані тут теж діалоги й бурсацькі вірші, в яких так багато щирого народного гумору. Багато напrawdę вікових, овіяних найвою романтикою сцен -- от хоча б дефілада народного ополчення на толоці під Богородчанами коло 1848 р., яку провадив сивенький, мов голуб, панотець з Старих Богородчан у церковних ризах, але на білому коні, з величезним хрестом у руках... Автор уміє зацікавлювати, притягати нашу увагу і розчулювати. Тому його твір читатиме з приємністю і інтелігент, і людина з невисокою освітою, і молодь у віці доросту.

Третя складова частина 1-го тому -- це історія української літератури („Письменство").
(Закінчення на 38-й стор.)

„Достіження”

Оце в суботу запросили нас знайомі на обід. Будуть ті, що приїхали з Чікаго, і ще хтось, здається, з Нью-Йорку, можливо, що й ті двоє молодших прийдуть.

Так казала господиня.

Коло 5-ої години ми були вже там. Познайомилися з новоприбулими — всі інтелігентні цікаві люди, жвава розмова не змовкає. По обіді перейшли до вітальні, курці закурили, а той, що з Нью-Йорку, все чомусь поглядає на мої білі черевики й посміхається. Потім каже: „Це у вас „достіження”!”

— Так, — кажу, сміючись, — я ними задоволений, для літа дуже добре.

— Так, так, — каже, — це я вірю вам.

— А чому ви звернули на них увагу і чому „достіження”?

— О, то ціла історія.

— А чи цікава? — запитала господиня, що саме входила до вітальні.

— Так, мені вона була дуже цікава, і саме тому я устряв у неї.

— З безпекою для себе?

— Так.

— Ой, розкажіть, прошу! Я страх люблю цікаві історії з безпеками. Панове, увага! Слухаємо дуже цікаву історію з безпеками!

Всі присутні сіли зручніше, приготувались слухати, запанувала тиша, а той, що з Нью-Йорку, почав:

То, бачите, було вліті 1930 року. В Харкові майже голод. На селі нагінка: завершується „сплошная” колективізація та ліквідація куркуля „как класса”. Базари спорожніли, в харчових крамницях рідко щось буває, треба стояти в чергах, а ми обидвоє працюємо... Одна надія на їдальні. Там, якщо застанеш, то можна і м'ясний обід дістати, а якщо спізнився, тоді пшоно: пшоняний „суп”, котлети з пшона, а на третє пшоняний „пірог” з солоденькою підливою.

Зате багато „достіжень”: в колективізації, в ліквідації кулака, в індустріялізації, в будівництві „новостроек” скрізь великі „достіження”. Всі промови вождів, усі часописи повні „достіжень”. І в заголовках і в тексті „достіження, достіження, достіження...”

А на праці жидок один, такий дуже советський, усе говорить про „достіження”, а то я-

кось не вберігся та й проговорився, що має сестру в Америці. І як на те, десь узявся „предместком” і зараз його в роботу: „А что она там делает, а что вы ей пишете?...” Той побачив, що дурницю зробив, але викрутився таки. І чим? „Достіженнями”. Каже: вона там бідує, безробітна, але коли я написав їй про наші досягнення, вона попала в дикий „восторг”, розповіла знайомим і всі вони... Ситуація була врятована, предместьком, зрештою теж жид, відчепився.

Так отого пам'ятного дня вийшов я з праці, з'їв у першій їдальні такий пшоняний обід і, йдучи далі, заглянув до ресторану. Пощастило: був чай з цукром і якимись сухарцями, та їх було вже мало, і наступні відвідувачі їх дуже скоро розібрали. Більше не було нічого.

Я поволі допивав свій чай за ближчим до прилавка столом. Решта людей робила те саме й відходила. Недалеко спиною до мене сидів ще якийсь чоловічок невиразного вигляду, а за прилавком позіхав, закриваючись газетою, „заведующий”.

Та ось двері відчинились, і до ресторану ввійшов височенький інтелігентного вигляду чоловік з борідкою, старшосереднього віку, чисто одягнений.

„Панок!” — чомусь охрестив я його в думці. Він привітався, підійшов до прилавка і, побачивши, що під шклом і на полицях порожньо, запитав: „Что, опять нічево нет?”

Завідувач хитнув головою, потім ліниво додав: „Одні достіження” — і потрусив газетою.

— Ну, так зажарте мне порцію достіжень! — несподівано голосно викрикнув панок і почав лаяти „негодяїв”, які довели до того, що вже людям їсти нічого. Ось він цілий день на службі, а тоді не може дістати нічого поїсти, „чорт знає, што такое”.

Чоловічок з невиразним виглядом враз насторожився, пригнувся, втягнув шию в плечі і застиг, уважно спостерігаючи панка. Але той після двох-трьох речень схаменувся, урвав свою тираду, махнув безнадійно рукою і вийшов.

Як тільки двері за ним зачинилися, чоловічок устав і, чомусь навшпиньки, неначе крадучись, поспішив за ним.

„Сексот!” — пронеслося у мене в голові. Почув, що той лаяв советську владу, і хоче засипати його. Буде йти за ним назирцем і, як

тільки побачить агента або міліціонера, вкаже на панка, заарештують — і пропав чоловік! Шкода панка, видно, що чоловік симпатичний, інтелігентний, і пропаде ні за що. Де він був, що й досі не навчився тримати язика за зубами?

Раптом мені захотілося побачити, як це станеться. От, якби якось остерегти, попередити його, щоб зміг утекти! Я вийшов на вулицю і за кепками перехожих побачив капелюх панка, що віддалявся. За ним, „по п'ятах”, на віддалі може яких п'яти-шести кроків, слідував чоловічок, а за ним кроків на двадцять — я.

Панок перейшов поперечну вулицю, ступив ще пару десятків кроків і тоді якось зник, а чоловічок зупинився на хіднику біля дверей крамниці, другої від рогу, і оглянувся на боки. Значить, панок там у крамниці, а цей його чекає. Поки я дійшов до дверей крамниці, чоловічок декілька разів заглядав через скло вітрини до середини, а тоді знов оглядався на обидва боки, ніби когось шукаючи.

Я увійшов до крамниці. Щось „давали”. Стояла ще невелика черга, але швидко збільшувалась. Панок стояв у черзі, а за ним було вже десятеро. Оглянувшись на двері, я побачив за шклом вітрини чоловічка, що саме заглянув до крамниці і повертався, щоб знов оглядатися на боки.

Ну, тепер... Господи, поможи!... Я швидко обійшов чергу, щоб бути з протилежного від дверей боку, і опинився біля панка.

— За вами слідує сексот, зараз вас можуть забрати, тікайте скоріше!

Панок підозріло глянув на мене.

— Сексот?.. Чому забрати?

— Та ви ж тількищо в ресторані казали, щоб зажарити порцію „достіжений”, а він там сидів, і чув усе, і йшов за вами сюди, а тепер стоїть он біля дверей і чекає на агента, щоб забрати вас, як будете виходити з skleпу...

Панок оглянувся на двері, зблід і безпомічно похилився.

— Ей, громадянин! — почали кричати на мене ззаду. — Не примазуйтеся, станьте в чергу!

— Зараз! — відповів я і глянув, чи нема задніх дверей у крамниці. Так, саме у ближчому до нас куті, в задній стіні крамниці були двері.

— Отуди, в ті двері й через двір! — вказав я панкові, взявши його за плечі, і штовхнув його в той бік... Він послуухався, майже бігом поминув прилавок, завернув у прохід у ньому і зник у тих дверях так проворно, що продавці й не помітили його.

Аж тепер я відчув хвилювання. Чи він вий-

шов у двір? Чи знайшов вихід з двору на вулицю?.. Оглянувся на чоловічка — він саме дивився вбік.

Люди позаду мене вже не кричали, бо я стояв на місці панка і виглядало так, ніби він уступив мені своє місце. А черга тим часом наближалася до прилавка. Тільки тепер я побачив, що дають білі чоловічі черевики з матерії.

— Ну що ж, — подумав я, — візьму пару черевиків, вони мені не завадять. Та ні! Мені ж якраз треба таких черевиків, саме таких, легких, гарних, для літа, це просто чудово! Це дійсно буде „достіження”!

— Вам какой номер? — кричить до мене продавець.

Я сказав свій розмір, заплатив гроші і достойно пройшов біля чоловічка, ніби показуючи йому черевики. Бачиш? Ось чого я заходив до крамниці, а зовсім не для того, щоб впровадити з нього твою жертву... Та, перейшовши назад ту поперечну вулицю, відчув я непереможне бажання побачити, як буде далі, і зупинився на розі.

Чоловічок усе частіше припадав до скла крамниці, потім раптом кинувся в двері до середини, але скоро вибіг назад, оглянувся знов на боки, приступив до зустрічного дуже кремезного мужчини в цивільному, але у військових чоботях, і став йому щось говорити, показуючи на двері. Обидва кинулися до крамниці, а мене почало трусити, як у лихоманці. — Що, пошилися в дурні, „товаріщі?..” Ну, пошукайте, пошукайте! Я тріюмфував, майже підскакував і стискав у руках черевики.

За кілька хвилин побачив обох. Вони вийшли з проходу поміж будинками на ту поперечну вулицю. Кремезний у чоботях щось наказував чоловічкові, жестикулюючи, видно було, що гнівався. Потім вони розійшлися: чоботи попрямували в мій бік до того рогу, а чоловічок побіг далі по тій вулиці, може надіявся десь наздогнати панка. Обидва скоро зникли з моїх очей, і я, тримаючи в руках своє „достіження”, задоволений пішов додому.

— Чого ж ти так пізно?.. А це що в тебе?.. О, які гарні! Як це тобі вдалося?.. — засипала мене питаннями дружина.

— Та, це... „достіження”, але таке, що не можна засмажити порцію його. Може ти маєш таке, бо я чую якийсь приємний запах: не інакше, як порція „достіження”, чи не так?

— Та я оце ж устала з трамваю, зайшла до того церабкоопу, що біля зупинки, а там якраз почали давати м'ясо по 400 грамів на ру-

ки. Я взяла, вийшла на вулицю, заховала його в торбинку, а тоді дивлюся — людсь уже більшає, так я зайшла знов і стала в чергу до другого продавця, і взяла ще стільки. Але що це ти все торочиш про якусь „порцію достіженьій”?

Вмиваючись, я розповів свої пригоди, а дружина тим часом готувала на столі. Після стількох вражень та переживань мій пшоняний обід та чай з сухарцями зовсім видихалися. Хотілося їсти, і я з приємністю сідав до столу.

— То це ж і ти сьогодні маєш незабяке „достіження” і засмажила його порцію.

Цей день таки був щасливий для нас: советські службовці не часто мають такі „достіження”!

— Слухай, а чи ти певен, що то був сексот? А, може, то тобі все здалося? Може, той чоловічок мав якісь справи й виглядав когось, а ти налякав чоловіка, випхнув його з черги, сам став на його місце й одержав черевики, що мав би одержати він? Чи це добре так зробити?

Такий зворот справи здався мені зовсім не-

можливим.

— Та він же... Та я ж... Та вони ж... — з'ясовував я.

— Та воно ніби так, — погоджувалася дружина, — але... Знаєш, що? Краще не встрявай більше в такі справи, це ж страшна небезпека... Обіцяєш? Добре, що все це щасливо скінчилося.

— Та ще й з „достіженням”! — додав я.

Черевики виявилися міцними, прийшлися якраз до ноги, і я носив їх не одне літо. Ми не звали їх інакше, як „достіження”.

— Що ти взуваєш? — „Достіження”. — Знаєш, виглядає на дощ, краще візьми старі, чорні.

Кожного разу, взуваючи „достіження”, я знову й знову запитував себе: чи це я зробив велику послугу панкові, врятувавши його, чи, може, сталося так, як думає дружина, що я, налякавши, випхнув його з черги й позбавив черевиків, які по праву належали йому? Та, як би там не було, мені й досі дуже шкода його: я й пообідав, і чаю випив, і черевики дістав скільки „достіженьій!” — а він, бідний...

Т В О Р И ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

ЮВІЛЕЙНЕ ВИДАННЯ В 14 ТОМАХ — ЦЕ

ТРИВКИЙ ПАМ'ЯТНИК ГЕНІЄВІ УКРАЇНИ

ОВИД

H O R I Z O N

„ОВИД” появляється вже шіснадцятий рік від 1949 року і втішається популярністю серед читачів у всіх країнах перебування українців на чужині. В „ОВИДІ” співпрацює 150 діячів української культури з різних ділянок науки, літератури, мистецтва й громадсько-суспільного життя. — „ОВИД” — це випробуваний приятель української родини на чужині, бо „ОВИД” своїм багатим змістом створює атмосферу здорового оптимізму.

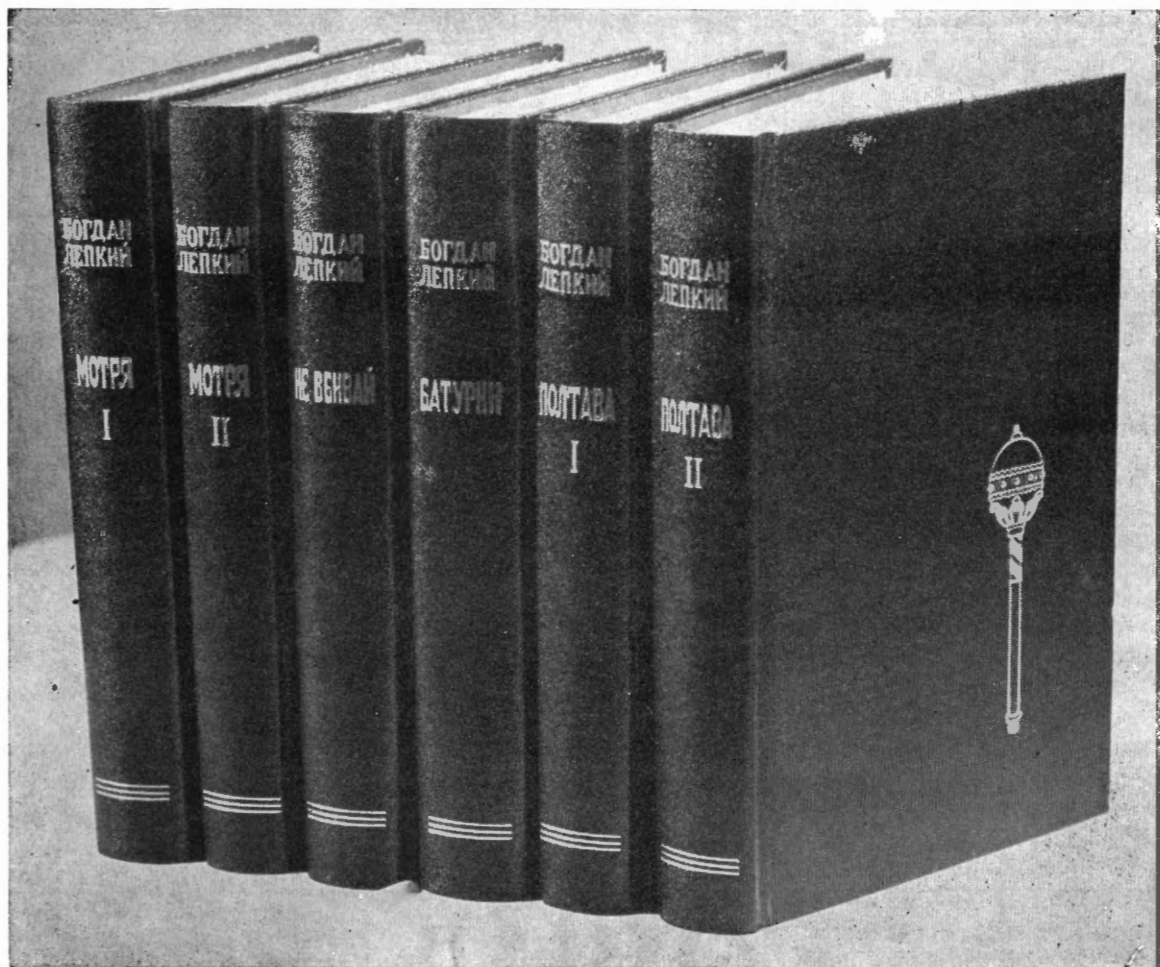
На бажання висилаємо показові примірники.

“OVYD-HORIZON”

2226 W. Chicago Ave., Chicago, Illinois 60622 — U.S.A.

ТРИЛОГІЯ БОГДАНА ЛЕПКОГО

МАЗЕПА

6 томів Трилогії Б. Лепкого Видавництва М. Денисюка (ювілейне видання з 1959 року)

МОТРЯ I	388 ст.	БАТУРИН	396 ст.
МОТРЯ II	306 ст.	ПОЛТАВА I	330 ст.
НЕ ВБИВАЙ	416 ст.	ПОЛТАВА II	428 ст.

Разом 2.264 сторінок друку

Ціна за цілість 21.00 дол. на сплати.

Замовлення без завдатку слати на адресу:

MYKOLA DENYSIUK PUBLISHING CO.

2226 WEST CHICAGO AVE.
CHICAGO, ILL., 60622 — USA

Родина мистців

З приємністю відмічуємо цією статтею творчу працю артистів-малярів Володимира Мошинського та його дочки і сина — Оксани та Юрія. Панство Мошинські переїхали рік тому з Монреалю в Канаді до США та поселилися на постійне перебування в Денвері, Колорадо. Скелісті гори, біля яких лежить Денвер, дуже багаті на прекрасні різноманітного кольориту краєвиди. Вони приковують до себе увагу кожної людини та кожного хоча б і найвибагливішого артиста-майлара, що шукає в природі тем для своєї творчості.

Не нарікають на недостачу чудових краєвидів і мистці Мошинські в Колорадо. Вони вже немало цього чару гірської краси перенесли на свої полотна. За недовгий час свого перебування в Денвері Мошинські влаштували кілька виставок образотворчого мистецтва. Перша з цих виставок відбулася в залі „Інтернешонел Гавз-у” 2 — 14-го червня ц. р. та принесла Мошинським немалий творчий успіх.

Напередодні відкриття виставки денверський щоденник „Денвер Пост” помістив світлину мистців Мошинських з кількома їхніми образами, що опісля були включені до виставки. Той самий щоденник помістив також інформативну статтю п. н. „Родина мистців з України влаштовує першу виставку в США”. На стінах досить просторої залі „Інтернешонел Гавз-у” розміщено 65 експонатів.

Серед праць маистра Володимира Мошинського переважала українська тематика: „Писання писанок”, „Вечір під Івана Купала”, „З св. Вечерею”, „Вечір під Андрія”, „Карась”, „Гуцул”, „Тихесенький вечір”, „Рибак” і „Зима в Україні”.

Решта експонатів — це краєвиди та три жіночі портрети (двох українок і японки), що особливо притягали до себе увагу чужинців, відвідувачів виставки. Неменше зацікавлення викликали ікони на золотому тлі („Св. Йосиф”, „Св. Володимир”, „Княгиня Ольга”), виконані у візантійському й ренесансовому стилях. В. Мошинський, мабуть, є єдиним мистцем на континенті Америки, що малює ікони на тлі, покритому плівкою золота. Хоч це дуже мозольна і важка праця, то у висліді вона маєстатично-імпозантна. Ікони такого виконання — це справжня оздоба українських церков.

В. Мошинський, заслужений громадянин і кол. штабовий старшина армії УНР, є непересічним мистцем-іконописцем. У своєму житті

він розмалював понад три десятки церков, в цьому числі шість церков у Канаді та одну в США. З-під його творчої руки вийшло кілька тисяч ікон. Переглядаючи в просторій і привітній робітні Мошинських численні діяпозитиви та фотосвітлини розписаних Мошинськими церков на цьому континенті, ви не тільки насолоджуєтеся високомистецькою красою чудово розмальованих Божих храмів, але також мимоволі переноситеся гадками до рідних церков в Україні, яких, на жаль, нині вже багато не існує.

Це була перша українська виставка на терені Денверу для чужинного глядача. Однак В. Мошинський уже брав участь у двох міжнародних виставках в Австрії — в Брегенці і Фельдкірху. Створений ним портрет Митрополита Шептицького закупив французький гувернер Форарльбергу. Мошинські мали кілька виставок у Монреалі (Канада). Перед нами коло десятка австрійських і канадських газет (англійською і французькою мовами), в яких знані професійні критики дають високі оцінки образів В. Мошинського. Серед авторитетних критиків д-р Плюф і критик Булянже високо оцінюють образотворчі праці В. Мошинського. В архіві мистця є чимало листів подяки і признання від своїх і чужих церковних ієрархів, визначних громадських діячів та знавців мистецтва. В. Мошинський є прегарним портретистом. Перед ним позували відомі в міжнародному світі особи до монархів включно. Портрети Мошинського передають вірно не тільки зверхні риси обличчя, але також відображують характер і душу людини. Ця дуже важлива риса його портретування кидається особливо в очі, коли дивитесь на портрет дочки Оксани, або коли оглядаєте два останньо виконані портрети, що були виставлені в „Інтернешонел Гавз-і”.

Відомий знавець українського мистецтва проф. Володимир Січинський писав в „Українському Слові” 19. XII. 1951 р. у статті „Родина мистців”: „Маємо можливість пізнати праці В. Мошинського останніх 5-6 років, виконані вже в Німеччині і Канаді. Мистець належить до старшої доброї школи реалістичного малярства. В портретах схильний до натуралізму, але лише для підкреслення індивідуальностей і психологічних особливостей портретованого”.

Далі він у своїй рецензії писав: „З краєвидів особливо вдалі ті, що передають красу і

велич Альп, а при тім красу гір, мертвих і застиглих у своїй статичності, а виглядають вони, як в дійсності. Майстерно передає мистець мотиви неба з заходом сонця, з контрастами глибоких вечірніх барв. В т. зв. мертвій натурі В. Мошинський вміє відчуті і віддати характер матеріялу та його сугестивну силу. Мистецький шлях Мошинського довгий і різноманітний. В роках 1923-1944 виконав численні праці над розписом церков, іконостасів та ін. в Бесарабії і Добруджі: Париж коло Ізмаїлу, Ласкар Катаржі в Добруджі, Дракуля кілійського повіту, Покровка ізмаїльського повіту та інші. При тім багато працював у своєму ательє: портрети, краєвиди, інтер'єри, архітектурні мотиви, мертва натура".

В тій самій статті проф. Січинський пише про В. Мошинського: „Розпис церкви в Монтреалі виконано головню В. Мошинським і сином. Це велика праця декоративного мистецтва і спеціально іконописного майстерства. Мошинський молодший (Юрій) — починаючий мистець, але вже добре розуміється на малярській техніці і хемікаліях фарб".

З праць артистки-малярки Оксани Мошинської притягали до себе увагу чудові акварелі та образи-мініатюри: три композиції „Мати Божя" і одна „Христос". Про її мініатюрні праці писав проф. Січинський в 1955 р. в журналі „Наше Життя", у статті „Оксана Мошинська": „Її мініатюри на порцелянових та інших дощипках і медальйонах, на кості і дереві незвичайного розміру. Наприклад, на фігуровому рисунку одного інча живо і деталічно намальовано постать Богородиці з Дитятком. На іншому образку 7/16 інча бачимо погруддя Ісуса Христа розміру 1/4 інча. Прецизність рисунку і точність обрисів тут справді подивугідні, причім мистець виконує все без окулярів чи побільшаючого скла. Такі мініатюри не можливо виконувати навіть найменшими пензлями, які є в продажу. Тому мистець робить собі спеціальні пензлі, які складаються лише з кількох волосків. На тих мініатюрах прекрасно передано тип і вираз обличчя, страждання і муки Ісуса Христа, материнську любов Богородиці, добрячість св. Миколи..."

Також високо оцінює вищеназваний рецензент інші праці Оксани Мошинської, створені нею багаті орнаментальні мотиви на писанках, скриньках, медальйонах, тарілочках та ін. предметах, і каже, що мистець бере поодинокі елементи з української народної та історичної орнаментики, але komponує мотиви свобідно та

оригінально, досягаючи цим нового модерного взору.

Рецензент високо ставить графічні праці жінки-мистця, цікаві своїм змістом. Це поза-реальний світ фантазії з відьмами, духами, місяцем, ворожбою. В кінці згаданої статті сказано, що мистецька праця Оксани Мошинської йде в різних напрямках і галузях мистецтва, однак її заінтересування звертаються переважно до ужиткового, прикладного мистецтва. Тут вона створила інтересні зразки, що виблискують оригінальним замислом і своєрідними мотивами, не затрачуючи виразного українського стилю.

До цієї різноманітності праці Оксани Мошинської варто б додати її оформлення обкладинок до книжок, виданих у видавництві Миколи Денисюка: „Трилогія" Лепкого, „Що є істина?" Наталени Королевої, „На світанку" Юрія Тиса, „До сонця, до волі" Галі Лагодинської, „Хризантеми" Уляни Кравченко, „Прірва" Зосима Дончука, „Вірний приятель" Софії Парфанович, антології „Шевченкове слово і слава", „У світі мистецьких чарів" Юрія Мошинського та ін. Також слід згадати мистецьке оформлення відомих альбомів платівок, таких як „Служба Божя" (В-во Миколи Денисюка), пісні Ігоря Зайферта, Михайла Мінського та інших. Мабуть, немає української родини на еміграції, яка в час Христового Різдва й Великодня не милується прегарними і приємними мотивами святочних карточок, виконаних Оксаною Мошинською.

Показані на згаданій виставці два образи Оксани Мошинської „Мадонна" і „Голова ангела", виконані за технікою майстрів середньовіччя, свідчать про повне опанування цієї техніки. Правда, Оксана Мошинська є не тільки дочкою мистця. Вона посилає дуже добру мистецьку школу. В рр. 1947-49 студіювала архітектуру та історію мистецтва в університеті в Інсбруці (Австрія), а також відвідувала при цьому ж університеті курс малярства професорів У. Кюна і Ф. Кеберла. Закінчила курс малювання в Джордж-Вільєм Каледжі в Монтреалі (Канада), а також студіювала на курсі рисунку директора малярської школи д-ра А. Лісмера в Монтреалі. Від 1950 р. працювала в мистецьких промислових підприємствах Монтреалю як фахова мистецька сила — у вітражній майстерні Гвідо Нінчері і в текстильному підприємстві — виконуючи головню зразки орнаментики і модерних взорів. Та, мабуть, найбільше корисною школою для Оксани вже від

дитинства була робітня її батька, і з цієї школи вона винесла найбільше того, що зробило її добрим мистцем.

Правда, до школи потрібні ще і здібності. Однак Бог щедро обдарував ними цілу родину Мошинських. Дружина маєстра Володимира Мошинського — Лариса була першою в рисунках в гімназії і замолоду також малювала, одначе, одружившись, присвятилася вихованню дітей. Розуміючи працю мистця, вона завсіди створювала таку родинну атмосферу, яка б сприяла багатій мистецькій творчості її чоловіка. На мою гадку, треба, мабуть, найбільше завдячувати пані Мошинській вщеплення дітям любови до краси і добра. Пані Мошинська є дочкою о. Захарія Чайківського, відомого українського православного священика, духовника округи і гром. діяча на південній Бесарабщині. В 1940 р. большевики заарештували 79-літнього отця Захарія Чайківського, і досі невідомо, що з ним сталося. Лариса Мошинська студіювала в Комерційному Інституті в Києві. Її батько, о. Захарій Чайківський походив з дунайських козаків, що після знищення Січі перейшли на той берег Дунаю.

На виставці в „Інтернешонел Гавз-і“, мистець Юрій Мошинський виставив 4 образи з філософсько-містичною тематикою: „Вічність“ (три образи), „Слава“ і морський краєвид. Юрій Мошинський — уже також самостійний артист-маляр, а його праці відзначаються індивідуальністю та своєрідним стилем. Без уваги на найближче споріднення мистців і, так би мовити, одну і ту саму домашню школу, твори кожного з них відрізняються між собою стилем, хоч, може, і не дуже помітним на перший погляд. Також улюблена тематика в кожного з них своя власна. Ось, напр., улюбленим сюжетом Юрія Мошинського є ділянка філософсько-містична. Його твори на перший погляд можуть бути декому незрозумілими, однак мистець здає собі з цього справу. Він вірить у те, що глядач, коли не з першого, то з другого разу зрозуміє завдання або мету мистця. Він вірить у те, що мистецтво не існує тільки для мистців, і тому твори мистців повинні бути зрозумілі людям. Кожний глядач по-своєму може розуміти образи Юрія Мошинського, однак, мабуть, кожний погодиться з артистом у тому, що він представляє ту вічність зовсім логічно. На образі є так наявно зображені елементи вічності: прекрасне небо, сходяче сонце, що приносить стільки надій, і настрій природи, що дає життя. І в той же час, на тлі цього, також так

наявно зображена ця ефемеридність життя людини, на яке чигають усякі небезпеки.

Замилування в мистецтві виявив Юрій Мошинський уже семилітнім хлопчиком. В родині Мошинських зберігається перший „твір“ Юрка з того часу. Це маленький образок, що представляє сільську хату та дерева біля неї, а коло хати річка, навіть з човном.

Спочатку Юрій Мошинський вчився малярства в батька, а потім студіював у президента Канадської Королівської Академії Мистецтв, у Герольда Бімонта. Перебуваючи в Японії, студіював японське малярство. Він також є автором цікавої та люксово виданої книжки „У світі мистецьких чарів“, яку написав після подорожі, відбутої разом з сестрою Оксаною по Західній Європі в 1963 р. Ця книжка має 324 ст., 63 мистецькі ескізи і пригодиться як корисна література для старших і молоді. Крім того, Юрій зібрав чимало матеріалів для показника українських малярів на протязі нашої історії. В цьому показнику були б подані основні дані про даного мистця та, в міру можливостей світлина його творів. Якщо умови сприятимуть його замірам, то це буде перша й дуже корисна праця про українських малярів.

Тепер Юрій Мошинський викінчує оригінальні лінорити-ілюстрації до збірки Сковороди „Харківські байки“. Оксана виконала ескізи для цих ліноритів у стилі української старовинної книжкової графіки, а Юрій, що є також добрим різьбарем, вирізує ці лінорити. Так буде ілюстрована кожна з 12 байок Сковороди.

Юрій Мошинський вирізьбив два кивоти для церкви Св. Софії в Монреалі, а також продовження тамошнього іконостасу, що був перенесений з старої церкви. Все це виконане в гуцульському стилі. А іконостас для церкви в Брентфордї (Онтаріо) виконав мистець у стилі українського барокко.

Варто згадати і те, що Юрій Мошинський підготовляє до видання книжку із 110 ескізами про культуру й мистецтво Японії. Мошинські збирають також матеріали для ескізів історичних колорадських пам'яток, архітектурних та інших. Крім того, Мошинські приготовляються до чергової виставки, а радше до ряду виставок на запрошення одного з кращих банків Денверу. Маєстро Володимир Мошинський уважає, що т. зв. модерне мистецтво — це тільки період шукання доріг до чогось нового, більше постійного.

Дивлячись на працю Мошинських, мимово-

лі подивляєте енергію та активність цих людей і дивуетесь, звідки вони беруть час на це все.

У статті „Денвер Пост” з 2-го червня ц. р. була згадка, що 18-го червня маестрові Мошинському сповняється 70 літ. Однак, треба додати, що він виглядає, як справжній козарлюга, молодий духом і тілом. На примірних громадян виховали п-ство Мошинські і своїх дітей, якими справді можуть гордитися. Старша дочка, Наталка одружена з відомим громадянином д-ром Юрієм Фединським, одержала недавно в університеті Індіани звання доктора філософії і тепер працює в дослідному інституті того ж університету.

Кожен, хто опиниться у завсіди гостинному домі п-ва Мошинських, справді почуватиметься, мов „у світі мистецьких чарів”. Тут просто-ра, наче галерія, робітня, прекрасна фахова бібліотека і цікаві розмови на тему невмирущого мистецтва.

К. Крупський

НОВИНКА НА КНИЖКОВОМУ РИНКУ

РОМАН ЗАВАДОВИЧ

ПРИГОДИ

ГНОМИКА

РОМТОМТОМИКА

Ілюстрації

мистця ЕДВАРДА КОЗАКА

Об'єднання Працівників Дитячої Літератури

Торонто

Р. Б. 1964

Нью-Йорк

Видали цю книжку своїми коштами

приятелі письменника

Ярослава й Михайло Шафранюки
в Торонті, Канада

Ціна — 2.50 дол.

Замовляти в адміністрації „Овиду”

ІСТОРІЯ УКРАЇНИ В ДОБІ ДИРЕКТОРІЇ УНР

В 6 ТОМАХ

Монографічна праця проф. Українського Вільного Університету

Д-РА МАТВІЯ СТАХОВА

Ця монографія містить вперше всебічний образ державотворчої дії української нації від листопада 1918 по листопад 1920, а одночасний основний огляд оборони Української Держави на всіх фронтах мілітарних і дипломатичних.

В цій праці використано невідомі до тепер українські та не-українські джерельні документи (французькі, британські, німецькі, польські, американські, московські і інші) текстуально так, що кожний читач сам може собі виробити свій власний погляд на окремі періоди історії відновленої самостійної, соборної і суверенної Української Держави.

До тепер появилось 6 томів цієї монографії. В друку вже є 7-ий том.

Ціна всіх дотеперішніх 6 томів у картоновій оправі 19.50 дол., а полотняній твердій оправі 26.40 дол.

Ця праця видана в рамках Наукового Товариства ім. Шевченка — Бібліотека Українознавства.

Замовлення і гроші слати на адресу:

MYKOLA DENYSIUK PUBLISHING COMPANY
2226 W. CHICAGO AVE., CHICAGO, ILLINOIS 60622 — U.S.A.

До проблеми походження східнослов'янських мов

Питання про походження східнослов'янських мов не знайшло свого остаточного вирішення в науці. Як відомо, послідовники групової теорії дотримуються принципу, що наявність в цих мовах спільних рис дає нібито підставу зводити сучасні східнослов'янські мови — російську, українську і білоруську — до спільної мовної єдності. Однак методологічно це не зовсім вірно, бо багато з цих рис свідчать лише про ближчу спорідненість, але не про єдність, а деякі з них утворились пізніше на ґрунті взаємних впливів між окремими східнослов'янськими мовами. А це не дає підстав для правильних наукових висновків.

Російський учений Р. Аванесов у своїх „Очерках по русской диалектологии“ (Москва, 1949, стор. 202) пише, що сучасні східнослов'янські мови в своєму походженні „дуже тісно зв'язані одна з одною.“ Це, мовляв, видно з того, що „російська, українська і білоруська мови нині дуже близькі одна до одної своєю граматичною структурою, фонетичними особливостями, а та-

кож мають великий спільний лексичний фонд.“

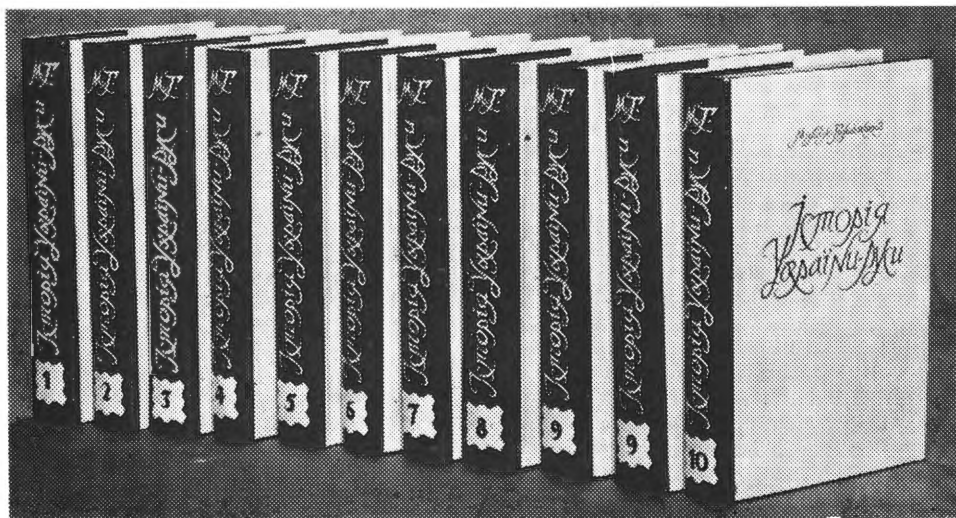
Однак, між цими мовами Аванесов констатує також істотні різниці. „Коли виділити, — каже він, — риси різниць між російською і українською мовами і зіставити їх з особливостями білоруської мови, то виявиться, що з допомогою одних цих рис російська мова протиставиться українській і білоруській мовам, тоді як іншими рисами російська мова, об'єднуючись з білоруською мовою, протиставиться тільки українській мові.“ (Там же). Ще далі він пише: „Крім того, існують і такі риси, що на їх основі одно з двох основних наріч російської мови (південновеликоруське чи північновеликоруське) об'єднується з іншою східнослов'янською мовою (білоруською чи українською), протиставлячись другому наріччю і третій східнослов'янській мові.“ Нарешті, „є й такі риси, — каже далі Аванесов, — які характеризують, напр., білоруську і українську мови і разом ті чи інші російські говори, протиставлячись іншим російським говорам.“¹⁾

Можна вказати на такий приклад, як акання.

ІСТОРІЯ УКРАЇНИ — РУСИ

Михайла Грушевського

11 томів у ціні \$82.50 за цілість. Продаємо на догідні сплати.

Замовлення слати на адресу:

MYKOLA DENYSIUK PUBLISHING CO.

2226 W. Chicago Avenue

Chicago, 22, Ill.

споріднене з білоруським аканням²). А так зване фрикативне г (h), властиве нині українській і білоруській мовам, становить собою новотвір, що виник з первісного g³). З другого боку, той факт, що те саме фрикативне г (h), яке охопило собою території української і білоруської мов і не мало даних, щоб охопити ширшу територію російської мови, свідчить про відсутність фізіологічних умов для утворення цього звукового явища вже в давню епоху творення російської мови. Таким чином, фрикативне г (h) — це одна з найбільш важливих фонетичних ознак української і білоруської мов у ранню епоху їх творення⁴). Навпаки, акання, яке знайшло собі відповідні фізіологічні умови саме в білоруській і російській мовах і устійнилось нині як норма літературної вимови, є особливістю білоруської і російської мов⁵).

Таким чином, принцип схожості, що його клали в основу своїх дослідів учені, методологічно себе не виправдав. На це вказав ще Е. Карський (Обзор звуков и форм белорусской речи, 1885, стор. 158), підкресливши, що взагалі в питанні спорідненості мов „треба розглядати їх всебічно, щоб, захопившись рисами схожості, не обминути рис різниці і не припустити ближчої спорідненості там, де є тільки випадкова схожість або запозичення.” Карський указав на цілий ряд характеристичних рис білоруської мови, які не повторюються ні в одній слов'янській мові. Карський каже, що в білоруській мові „куди більше оригінальності, бо в ній є такі риси, що зустрічаються не у великоруських говорах, а тільки в українській мові і до того ж риси, які не піддаються теорії запозичень.”

Можна вказати на такі своєрідні ознаки української мови, як м'яке и, і (з о, е в нових закритих складах), и (з ы, и), яких немає в російській і білоруській мовах; або спільні ознаки в українській і білоруській мовах, як: и (з ъ, ь перед й), ри, ли (з ъ, ь), чергування в — у, и — й на початку слова, чого немає в російській мові, тощо.

Цікаву думку висловив П. Бузук у статті „Взаємовідносини між українською і білоруською мовами”⁶). Бузук твердить, що спільність ознак між сусідніми мовами не доказує, що ці мови вийшли з спільного джерела. Тому, на його думку, навіть важко зробити будь-яку класифікацію слов'янських мов і визначення меж для окремих мов — умовне, зокрема між білоруською і українською мовами. Бузук висловлює думку, що на території так званих перехідних говорів білоруської і української мов могла б виникнути нова мова, як би там утворився культурно-політичний центр. Але все ж основною рисою, яка відрізняє білоруську мову від української, Бузук вважає

м'якість приголосних перед е, и, а також акання.

З погляду сучасної науки в розв'язанні проблеми походження східнослов'янських мов основну роль грає не більша чи менша близькість між ними, а структурні особливості кожної мови. На ці особливості і треба звертати увагу в дослідженні багатьох явищ — фонетичних, морфологічних, синтаксичних, навіть лексичних і акцентологічних.

Сучасна лінгвістична наука вже не задовольняється одним тільки історизмом, якого дотримувалась молодогораматична школа. В центрі уваги славістів стало структурне вивчення мови, що його висунула фонологічна школа. Один з основоположників цієї школи Н. Трубецкой надає великого значення дослідженню фонологічних структурних законів⁷).

Звідси виникає важливість типологічного підходу до вивчення мовних явищ чи структурних особливостей мови. Ці структурні особливості становлять певні типи. Так, напр., кашубська мова спочатку належала до польського типу; генетично вона в близькій спорідненості з польською мовою. Але тому, що вона ввійшла в коло балтійських мов (шведська, норвезька, естонська, лотиська, литовська, долішньонімецька), в ній існує, як і в інших мовах цієї групи, так звана політонія. Одночасно, в наслідок втрати палятальності консонантів, ця мова, в протилежність польській мові, зробилась радикально льокальною⁸).

Це дало підставу дослідникам говорити про типологічну єдність слов'янських мов у минулому⁹). Розклад цієї єдності привів до утворення нових типів. Нині багато славістів дотримуються думки, що розклад типологічної єдності слов'янських мов стався у зв'язку з занепадом слабих редукованих ъ, ь. Був порушений закон відкритих складів, який лежав в основі цієї типологічної єдності, в наслідок чого утворились нові закриті склади. Вчені нараховують два головні типи слов'янських мов: 1) вокальний, який характеризується максимальною диференціацією голосних, і 2) консонантний, який характеризується максимальною диференціацією приголосних, а це привело до палятальзації приголосних. До другого типу зараховують головним чином російську і польську мови, до першого — інші мови. Наше дослідження цього питання в історичному аспекті підтвердило такий поділ. Ті мови, які були на межі між цими двома типами, були за час свого розвитку під впливом то з одного боку, то з другого. До цих мов належать словацька мова і частково білоруська мова.

В російській мові паліяталізація приголосних дуже послідовна і обіймає собою майже всі групи приголосних. Цей факт примушує звернути на себе увагу, як структурна особливість власне російської мови, бо таке явище в мові могло виникнути лише на протязі багатьох століть. Цієї особливості немає в українській мові. Навпаки, тут панує диспаліяталізація приголосних перед *е, и*, диспаліяталізація губних *б, п, м, в*, і шип'ячих *ж, дж, ч, ш*, а також частково *р*. З другого боку, українська мова багата політонією, яка проявляється особливо в рефlekсах основних *о, е* в закритих складах і в рефlekсах *ѣ*, чого зовсім немає в російській мові.

Говори російської мови зберегли ґрунт для розвитку редукованих фонем. Це частково ввійшло і в літературну мову. Так ненаголошене *а* (з *о* в наслідок акання) зберігає редуковану вимову (гъльва, лъска, тръва, съха та ін.), на що вказав ще Срезневський (Мысли, 44). В певних фонетичних умовах це явище можна спостерігати і в білоруській мові, де в другому і дальших переднаголошених складах голосні *а, о, е* вимовляються як редуковані *ѣ, ъ* (плънование, мъсорубка, късавіца та ін.). Те ж саме можна спостерігати і в деяких післянаголошених складах (выпърить, золъта, выньсла). Цього ґрунту зовсім немає в українській мові, де існує тенденція протиставлення між наголошеними і ненаголошеними фонемами *е — и, а — о: ве(и)сна, зби(е)рати, ко(у)жух, о(у)бід*, але зовсім немає ґрунту для редукованих голосних.

З другого боку, в українській мові існує і як рефлекс колишнього *ѣ*. Ця особлива риса української мови вже з найдавніших часів історії засвідчена в пам'ятках в формі змішування *ѣ* з *и*. Це вказує на те, що *ѣ* уже тоді в українській мові було лише графічним знаком і в живій мові вимовлялось як *і*, яке графічно позначалось літерою *и*. Ще А. Кримський (Древнекиевский говор. Изв. Отдел. русск. языка и словесности. АН 1906, XI, кн. 3, стор. 372) писав, що головна ознака української мови XI ст. — це змішування *ѣ* з *и*. Це той мінімум, на його думку, що його можна чекати від української фонетики XI ст. І коли ця особливість проявляється в Київських збірниках 1073 і 1076 рр., то треба визнати, що ці пам'ятки цілком відбили тодішню типову українськість, тобто рису, яку польський учений Т. Лер-Сплавінський⁽¹⁰⁾ назвав найстаршою рисою, властивою групі племен Правобережжя Дніпра і прилеглих земель Південно-західної Русі⁽¹¹⁾.

Правда, в північноросійських говорах існує рефлекс *ѣ* як *і*, засвідчений ще в давніх новгородських пам'ятках також у формі змішування *ѣ* з *и*. Але це тільки доводить, що вимова *ѣ* як *у* киян

НОВИНА!

НОВИНА!

Софія Парфанович

Н А

С Х Р Е Щ Е Н И Х

Д О Р О Г А Х

Повість з мандрівки по чужині.

Книжка має 420 сторінок друку в
твердій люксовій оправі,
з позолоченням.

Ціна — 5.00 дол.

Замовлення і гроші слати на адресу:

Dr. Sophie Parfanowycz
3347 Grant Street
Detroit 12, Mich.

і новгородців — явище дуже давнє, яке має свій початок в періоді до розселення слов'ян, коли південні й північні східнослов'янські племена мали між собою ближчий мовний контакт, ближче фізіологічне споріднення. Інакше не можна пояснити, щоб ці два тотожні процеси рефлексції ь були незалежні тільки тому, що належали двом територіально віддаленим племенам. Отже, вимову ь як і треба вважати діалектною особливістю праслов'янської мови, особливістю, що її переживали спільно ще перед XI ст. попередники киян і новгородців. Давність цього явища стверджують інші слов'янські мови, де в говорах також збереглися відповідні рефлексии ь як і. Напр., в чеській і словацькій мовах: bily, mira, hrich, smich, dilo. В сербській і хорватській мовах: divica, nedila. В словінській мові: besida, rič. Будучи діалектним явищем праслов'янської мови, воно, це явище, збереглось в живій мові народів після того, як були сформовані окремі слов'янські мови. Абсолютно неможливо, щоб ь змінилось в і після утворення слов'янських мов.

Найміцніший ґрунт для вимови ь як і мали діалекти, що лягли в основу української мови. Тим і пояснюється той факт, що переписувачі давніх пам'яток плутали ь з и, що відбивало живу вимову цього звука як і. Навпаки, в давніх російських пам'ятках переписувачі плутали ь з е, як свідчення живої вимови ь як е.

Всі ці факти доказують, що східнослов'янські мови типологічно належать до окремих систем, які виникли ще на праслов'янському ґрунті. Ці факти проливають світло і на проблему походження цих мов¹²⁾. Разом з тим ці факти не дають підстави визнати твердження советських учених, основане на теорії Шахматова про існування вигаданої „єдиної спільно-руської мови” в ранні часи історії. Такої мови не було, як не було „єдиного праруського народу”¹³⁾.

¹²⁾ Ця думка не нова: в свій час про це писав ще О. Шахматов в статті, вміщеній в Енциклопедичному словнику Брокгауза і Єфрона (1899, т. XXVIII, стор. 565). Шахматов писав тоді, що початкове угруповання східнослов'янських племен не відповідало сучасному угрупованню говорів: порівняльне вивчення великоруських і білоруських говорів, на його думку, приводить до переконання, що російська мова сполучала говори, що належали колись до різних діалектних груп. Взагалі ознаки південного діалекту, каже Шахматов, які різко відрізняють його від сучасного діалекту, „споріднюють його найбільш рішучим способом з білоруським наріччям: вони просто вказують на те, що південновеликоруські говори належали раніше до однієї діалектної групи, що відрізнялась від тієї, яка відповідала сучасному північновеликоруському наріччю”.

²⁾ Болгарський учений В. Георгієв недавно висловив нову думку, що російське акання становить собою наслідок спільнослов'янської особливості: це питання, мовляв, уже вирішується не так на базі російської діалектології чи навіть історії російської мови, як головним чином на основі визначення фонематичної структури праслов'янської мови. Доказом цього є, на його думку, те, що російське акання не є ізольованим явищем, воно властиве також архаїчному південноболгарському діалектові. Див. В. Н. Георгієв. Общеславянское значение проблемы аканья. Вопросы языкознания, Москва, ч. 4, 1964, стор. 151-152. Докладніше про це в його книзі „Вокалната система в развоя на славянските езици” (Софія, 1964).

³⁾ Див. А. Соболевский. Лекции, 1891, стор. 251; Р. Аванесов. Лингвистическая география и история русского языка. Вопросы языкознания, ч. 6.

⁴⁾ О. Broch. Slavische Phonetik. Heidelberg, 20.

⁵⁾ Див. Т. А. Бровченко. Сравнительный анализ украинского и английского языков. Московский педагогический институт, 1952, ст. 57.

⁶⁾ Записки Історично-Філологічного Відділу УАН, кн. VII-VIII, 1926, стор. 423.

⁷⁾ N. Trubetzkoy. Zur allgemeinen Theorie der phonologischen Vokalsystem. Travaux du cercle linguistique de Prague. Prague, 1929, № 1, str. 65.

⁸⁾ A. Isachenko. Versuch einer Typologie der slavischen. Lingvistica slovac. Bratislava, 1939-40, I-II, 74.

⁹⁾ P. Kovaliv. The problem of the Typology of the Slavonic Languages. The Slavonic and East European Review, XIII, 1954.

¹⁰⁾ T. Lehr-Splawinski. Początki języka ukraińskiego w zarysie. Warszawa, 1956, str. 22.

¹¹⁾ Ще раніше П. Житецький (Нарис літературної історії, 66-67) писав: „Щодо вимови букви ь як і, то вона не мала за собою в XI ст. книжної традиції, і тому поява і зам. ь в письменстві пояснюється тільки впливом народної вимови”.

¹²⁾ Докладне про багато інших фактів див.: П. Ковалів. Основи формування української мови в порівнянні з іншими східнослов'янськими мовами. Записки НТШ, т. 168. Нью-Йорк, 1958, стор. 59-209.

¹³⁾ В. Мавродин. Формирование русской нации. Ленинград, 1948. Див. також М. Чубатий. Княжа Русь-Україна та виникнення трьох східнослов'янських націй. Нью-Йорк, 1964, стор. 125-131.

Книжка — найкращий дарунок

Вже вийшла з друку повість Я. Острук

„РОДИНА ГОЛЬДІВ”

Ціна книжки в звичайній обгортці 2.50 дол.

у полотняній 3.50 дол.

Для книгарень знижка

Замовлення висилати на адресу:

J. Ostruk

120 Chelton Ave, Philadelphia 26, Pa., U.S.A.

Розмова про книжки

Проф. Євген Онацький, автор „Української Малої Енциклопедії” та багатьох наукових праць, визначний журналіст і письменник, живе постійно в Аргентині. Чергова книжка Є. Онацького — це „По похилій площі”, записки журналіста й дипломата, I частина. Це записки, датовані від 6 жовтня до 31 грудня 1919 року приблизно тільки три місяці, але які багаті у події в житті автора, члена дипломатичної де-

легатії УНР в Римі! Читаючи ці записки, усвідомляємо труднощі, які стояли перед нами в розгарі визвольних змагань і побудови нашої державности. Українського уряду в Європі не визнавали, щоби́льше, ставилися до нього ворожо, бо розвал московської імперії не був на руку західнім політикам. Поза тим інтереси Західньої Європи в’язалися не з долею уярмлених Росією народів, а з її неподільною імперією.

ВИДАВНИЦТВО МИКОЛИ ДЕНИСЮКА

ВИДАЛО ТРИ НОВІ (досі ще не друковані) ОРИГІНАЛЬНІ
ТВОРИ СЬОГОЧАСНИХ УКРАЇНСЬКИХ ПИСЬМЕННИКІВ

Юрій Тис **НА СВІТАНКУ**

біографічна повість з життя
Марка Вовчка

Літературна й мовна редакція:
Ст. Риндик та І. Боднарук

Сторінок 404

Ціна дол. 4.50

Галя Лагодинська **ДО СОНЦЯ — ДО ВОЛІ** (Мандрівка юности) — повість —

Літературна й мовна редакція:
А. Калиновський та І. Боднарук.

Сторінок 256

Ціна дол. 3.00

Софія Парфанович **ВІРНИЙ ПРИЯТЕЛЬ**

(оповідання з життя домашнього
кота з ілюстраціями для старших
і для молоді)

Літературний і мовний редактор:

А. Юрняк.

Сторінок 208

Ціна дол. 2.50

Ціна всіх трьох книжок разом дол. 10.00

MYKOLA DENYSIUK PUBLISHING COMPANY
2226 W. CHICAGO AVE., CHICAGO 22, Ill. — U.S.A.

Навіть чужинна преса відмовлялася поміщувати статті в обороні України. Самостійна Україна — це для них ворожа сила. Хто обстоював свободу народів, не міг мати доступу ні до дипломатів, ні до західньої преси.

Мимоволі насувається порівняння з нинішніми часами. Ми невдоволені, що українська справа відсунена на сліпі тори, але що це в порівнянні з ситуацією 1919 року! Проти нас діяли не тільки згадані чинники світової політики, але й діючі амбасади царської Росії з їхніми сильними зв'язками і впливами. І, нарешті, українські люди, що їх назначено на дипломатичні пости — без потрібної освіти, без знання будь-якої чужинної мови поза московською, з психікою потоптаного народу, не раз спекулянти, безсовісні елементи, які розкидали державним грошем, не турбуючись своїми обов'язками. Це у книжці Є. Онацького розпучлива картина, але яка правдива!

Збентежені закриваємо книжку, порівнюємо з нашою сучасністю. І бачимо величезну різницю в умовах, у людях, в успіхах не раз дрібничкової, але впертої праці. Наші зусилля не пішли намарне. В цьому найбільша вартість записок Євгена Онацького.

Братство Українських Січових Стрільців відзначило свій ювілей важною для майбутніх дослідників бібліографічною працею **Степана Ріпецького** п. н. „**Бібліографія джерел до історії Українських Січових Стрільців**”. Це друга частина бібліографії УСС, що охоплює всі ма-

теріяли від 1912 до 1964 року, які не увійшли до першої частини. Всі інші, доповнені відповідними даними, призначені для дальших випусків бібліографії.

У видавництві „Червона Калина” з нагоди ювілею УСС появилася невеличка книжка **Луки Луцева** п. н. „**Слідами стрілецької слави**”, написана на основі більшої праці Степана Ріпецького, а зосібна сперта на особистих споминах автора. Це короткий огляд історії УСС, цінний своїм стилем та багатьома ілюстраціями, серед них портретами визначних старшин УСС, нині вже історичних постатей нашого віку. Праця Луки Луцева має значення для тих читачів, що історії УСС не знають або її призабули; є нагода познайомитися з нею на 32 сторінках та відновити в пам'яті часи постанови першої відвіків української збройної сили.

Слід звернути увагу на український студентський журнал англійською мовою „**HORIZONS**”, що появляється неперіодично за редакцією **Олени Гікавої-Сацюк** (Урбана). Це один із кращих журналів нашої еміграції, тільки шкода, що старше громадянство мало про нього знає. Статті відзначаються широкою тематикою та опрацьовані із знанням та глибиною думки. Поза тим журнал присвячує чимало уваги літературі, зосібна поезії та, взагалі, суспільному й культурному життю.

Цікаво читається навіть старшими людьми казка **М. Погідного-Угорчака**, призначена для малят п. н. „**Пригоди котика Мурчика**” (видан-

20-ТОМОВЕ ВИДАННЯ

Т В О Р І В ІВАНА ФРАНКА

Велике (понад 8,800 сторінок тексту та ілюстрацій), найбільше з дотеперішніх видань творів Івана Франка, що досі будь-де та будь-коли виходили.

В цьому виданні творів Івана Франка видруковано:

1). 115 оповідань, казок і дитячих віршів; 2). 9 повістей; 3). 5 томів поезій (загально 437 окремих віршів); 4). 14 поем; 5). 7 драматичних творів; 6). 3 томи (близько 1,300 стор.) перекладних творів з інших мов — латинської, англійської, французької, німецької, італійської, польської, чеської, російської, староруської, сербської та ін.

ЦІНА ВИДАННЯ (ТАКОЖ НА СПЛАТИ) \$ 75.00

Замовлення без завдатку слати на адресу:

MYKOLA DENYSIUK PUBLISHING COMPANY

2226 West Chicago Avenue — Chicago 22, Ill., — USA.

В Ж Е В И Д Р У К У В А Н А

АНГЛОМОВНА ЕНЦИКЛОПЕДІЯ УКРАЇНОЗНАВСТВА

НАКЛАДОМ
ТОРОНТОНСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ
КОШТОМ
УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ

ПЕРШИЙ ТОМ ВЖЕ ПОЯВИВСЯ
І ВКЛЮЧАЄ РОЗДІЛИ:

Загальні інформації

Фізична географія і природа

Людність

Етнографія

Українська мова

Історія України

Українська культура

Українська література

ЦІНА ПЕРШОГО ТОМУ — 37.50 ДОЛ.

Замовлення приймає
Видавництво Миколи Денисюка в Чикаго

Замовлення з чеком або моні ордером слати на адресу:

MYKOLA DENYSIUK PUBLISHING CO.
2226 W. Chicago Ave. Chicago 22, Ill. USA

ня Юліяна Середяка). Казку ілюстрував П. Холодний, мистецьку якість підтверджує марка Об'єднання Працівників Дитячої Літератури, воно і поручає це видання для вжитку в школах. Авторів належить справді щира подяка за цей твір. Слід побажати дальших успіхів у цьому літературному жанрі.

Цікаву довідку про перебування Т. Шевченка на Волині та про пам'ятки з того періоду життя поета подає у виданні УВАН в ЗДА **Юрій Перхорович** п. н. „Т. Г. Шевченко на Волині”. Кожний, хто цікавиться творчістю і життям нашого генія, повинен мати у своїй збірці цю нову працю нашого відомого вченого.

З літературних видань слід відмітити збірку есеїв **Василя Барки** п. н. „Вершник неба” в мистецькому оформленні С. Кіндзерявого-Пастухова. Цінні філософсько-релігійні думки В. Барки для тих читачів, які у спокою духа мають змогу віддатися глибоким міркуванням і роздумуванням.

Якщо б у нас існувала загальна оцінка літературних творів, які появляються на книжковому ринку, то на одне з перших місць заслуговувала б повість **Ярослави Острук** п. н. „Родина Гольдів”. Найновіший твір цієї відомої авторки стосується тематично до жидівсько-українських взаємин, а докладніше — взаємин між двома родинами в час другої світової війни. Незвичайно цікавий сюжет, образність і побудова твору створюють атмосферу, яку знаємо з минулого: переслідування жидів і зичливість до них українського населення. Усе те, подане у сконденсованій, але легкій формі, примушує читача не відкладати читання „на пізніше”, а просто закінчити книжку зараз же. В нашому огляді нових появ нема можливості

докладніше розглянути літературні якості твору, цьому питанню варто присвятити особливу статтю. З свого боку можемо тільки порадити: книжку треба купити, прочитати й заховати в бібліотеці. Оформлення книжки Бориса Крюкова, видання Юліяна Середяка. Паню Ярославу Острук щиро вітаємо з успіхом.

Стародавні легенди, казки про закопані скарби, природа і люди є тлом роману **Віталія Волкова „Довбуш”**. Перед нашими очима проходить життя і доля борця за справедливість між людьми, героя Чорногори, Олекси Довбуша. Легінь, що згідно з духом своєї доби став героєм-розбишакою, на насильство відповідав насильством, твердому життю протиставив романтизм пригодництва і на тому шляху став оборонцем покривдженого населення. Автор з любов'ю описує життя гуцулів, їхні трагедії і щасливі події. Хто не знає гір, пізнає їх, прочитавши твір Волкова. Хто знає, поглибить у серці сантимент до цієї чарівної української землі.

Оригінальна поява

Юрій Мошинський

У СВІТІ МИСТЕЦЬКИХ ЧАРІВ

враження з подорожі

63 мистецькі ескізи

Оксани і Юрія Мошинських

Книжка багато ілюстрована має 328 сторінок
друку в твердій люксовій оправі.

Ціна — 5.00 дол.

Замовлення і гроші слати на адресу
„Овиди”

МИХАЙЛО ГРУШЕВСЬКИЙ

ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ

5-ТОМОВЕ ВИДАННЯ

Понад 2,000 сторінок друку в твердій оправі

Замовлення без завдатку (також на сплати) слати на адресу:

MYKOLA DENYSIUK PUBLISHING COMPANY

2226 W. CHICAGO AVE., CHICAGO 22, ILL. — U.S.A.

ТАРАС ШЕВЧЕНКО — ПОВНЕ ВИДАННЯ
ТВОРІВ, I — XIV ТОМІВ. ВИДАВНИЦТВО
МИКОЛИ ДЕНИСЮКА, ЧІКАГО 1959 — 1963.
ТВЕРДА ОПРАВА, З ПОЗОЛОЧЕННЯМ. ЦІНА
75.00 ДОЛ.

У шевченківські ювілейні роки (1961-1964) одним із найдостойніших пам'ятників Генієві України є повне видання його творів. Думки Шевченка такі глибокі, а ідеї такі непроминально-вічні, що довести їх до свідомості читача в ясній, переконливій і правильній інтерпретації може тільки справді науково-критичне видання, підготоване передовими шевченкознавцями нового часу.

Ми знаємо, з якою запеклістю намагаються вороги українського народу сфальшувати, применшити й ослабити ідейну сторону творчості Шевченка, заперечуючи чи промовчуючи те, що в ній найістотніше — національний елемент. Цій згори й віддавна запланованій акції гальмування впливу національного поета-державника на свідомість його народу і приглушування його патріотичних закликів мусимо протиставити такі видання його творів, які б давали повний, прозорий і вірний образ його духовості і робили це солідно, відповідально та авторитетно. Бо боротьба за справжнього Шевченка та оборона його величної ідеології перед ворожим наступом — це одночасно бій за майбутню Україну, за виховання й підготову сьогочасного й майбутніх поколінь до чергових історичних завдань.

Літературна критика ствердила без сумніву, що одним із таких видань, в яких живе й діє дух справжнього Шевченка, є повне критичне видання його творів, що появилось в рр. 1959-1963 у в-ві М. Денисюка в 14 томах. Це збірна праця цілої низки учених шевченкознавців, починаючи членами довоєнного Українського Наукового Інституту у Варшаві й кінчаючи членами теперішнього НТШ та УВАН на еміграції. Тому воно і найповніше, і найдокладніше, і найбагатше на нові здобутки науки шевченкознавства. В ньому вся духовна спадщина Шевченка: поезія („Кобзар”), драматичні твори, повісті, доступне досі листування, репродукції рисунків і малярських картин, зразки перекладів його творів на інші мови, а також замітки й пояснення до текстів, найновіша й найповніша бібліографія та збірник статей про Шевченка і його творчість. Можна сміливо сказати, що такого видання українська вільна наука ще не мала, що це — за словами проф. Я. Рудницького — „останнє слово справжнього наукового шевченкознавства”.

Отож, повне видання творів Шевченка в 14 томах — це не тільки достойний нерукотворний пам'ятник Шевченкові, здвигнений українською вільною наукою, яка єдина має можливість правильно інтерпретувати творчість Поета, але й найкращий ювілейний подарунок українському народові, передусім його еміграції. Мета видання — донести творчість Шевченка в найбільш зрозумілим, доступним та естетичним вигляді до розуму й серця всякого читача, а тим самим підіймати українську свідомість у масах і спрямовувати енергію та зусилля всієї спільноти на здійснення національних і вселюдських ідеалів Добра, Краси і Правди, що були у Шевченка універсальними символами Божих і людських моральних вартостей. Одночасно це монументальне видання вже навіть самим своїм зверхнім виглядом з найкращої сторони репрезентує перед чужинцями наші видавничі осяги і наш культ найбільшого поета-пробудника України. Тож не диво, що вдоволені читачі називають це видання „великим вкладом в українську культуру і великою користю для нашої загальної справи”.

Повне 14-томове видання творів Тараса Шевченка всіма сторонами заслуговує на те, щоб стати не лише прикрасою мешкання кожної свідо-мої української родини, але й бути справді творчою лектурою для всіх нас, особливо ж для молоді та підростаючих поколінь, що не бажають відстати від рідного берега й шукають на ньому цілющих джерел духової сили, потрібної для здійснення предківських заповітів.

До історії українського кооперативного руху

На книгарських полицях появилась „Історія Українського Кооперативного Руху”. Появилась ця праця ще за життя деяких творців і учасників цього руху завдяки гурткові старих кооператорів, об'єднаних в ТУК (Товаристві Українських Кооператорів), а особливо завдяки дослідникові і теоретикові цього руху д-рові Іллі Витановичеві, кол. директорів кооперативного ліцею у Львові.

Автор д-р Ілля Витанович переміг великі труднощі, не маючи під руками ні архіву, ні бібліотек. Саме збирання джерельних матеріалів забрало багато часу, і тільки людина, що доцінює значення цього руху, могла присвятитися цій величезній праці. Свідомо вживаю слова „присвятитися”, бо наші видавництва при мінімальних накладках не спроможні винагородити витрачений час, вкладений труд і знання.

В інших народів кооперативна ідея не мала такого значення і популярності, як в українському. Перші кооперативні об'єднання на наших землях сягають 60-их років минулого сторіччя, і наприкінці того сторіччя кооператив уже було чимало, однак широкої популярності кооперативний рух на східних землях України набрав по революції 1917 року. За короткий час кооперація мала великі досягнення, але советський режим позбавив кооперацію її основних прикмет, заставив її виконувати свої доручення, і цим погребано ідею кооперації.

На західно-українських землях кооперативний рух почався також в тому ж часі, але спопуляризувався щойно в 1922-1939 рр. На згадищах довголітньої війни, в час господарського розладу, нестійкої вартости гроша, нагінки й переслідування збоку окупаційної влади творилась кооперація. Хоч польська влада робила перешкоди, проте підставових прикмет кооперації не порушувано, а це давало можливість „нормальної” праці. За той час кооперація охопила важливіші господарські ділянки й осягнула поважні матеріяльні здобутки, але користі в освідмолненні мас і виробленні кооперативної солідарности набагато перевищують вартість матеріяльних користей.

У процесі кооперативної дії витворилось у масах почуття гідности господаря своєї землі. В господарському суперництві вимагалось не ласки, а справедливости, не милостині бідним, а варстату праці. В тому ж процесі витворилось

почуття відповідальности за довірене суспільне добро. Засвоєно рахунковість, контролю, дисципліну платностей, старанність у виконанні праці, християнську етику в торгівлі — і це все давало віру у власні сили.

Коли на заході засновано першу кооперативу, наше селянство в основній масі — було кріпаками. 1868 року засновано Т-во „Просвіта”, а через п'ятдесят років ми перед світом проголосили домагання зласної незалежної держави і це домагання засвідчили зброєю.

По Великому Зриві Український Кооперативний Рух був черговим масовим виявом — доказом нашої живучости, зрілости та наших справедливих домагань.

КНИГА ПРО КУЛЬТУРУ

(Закінчення з 20-ої стор.)

доведена менш-більш до початків II світової війни. В порівнянні з іншими подібними оглядами нашої літератури проф. В. Радзикевича, виданими на еміграції, цей розділ у виданні Тиктора вирізняється позитивно тим, що він (як зрештою цілий том) багато ілюстрований портретами або знімками діячів пера, ансамблів, репродукціями старовинного письма, автографів і прикрас різних творів, навіть краєвидів України тощо. Все це ще більше оживляє приступним стилем написану розповідь. Можна б лише зробити дружне зауваження щодо технічного виконання деяких ілюстрацій, що при фотографічній репродукції з першого видання втратили дещо на чіткості деталей.

„Історія української культури” — це книга, що повинна стати не тільки окрасою домашніх бібліотек, але й вартісною позицією в „залізному списку” лектур чи допоміжно-навчальних підручників для шкіл українознавства. Доповнити її лектурою про культурний розвиток українського народу на батьківщині та на еміграції вже не так важко. Зрештою, треба сподіватися, що наша наука подбає про відповідне опрацювання.

Михайло Маморський

Микола Лазоровський
ГЕТЬМАН КИРИЛО РОЗУМОВСЬКИЙ

Історичний роман

Тверда оправа. 752 сторінки

Ціна 6.80 дол.

Замовлення слати до В-ва „Овиду”

Безсоння

Чи ви знаєте, що таке безсоння?

День проходить швидше звуку. Надходить вечір. Відчувається втома. Тіло, мозок, очі потребують відпочинку. Хочеться заснути. А стільки ще не зробленого, багато чого не виконано... Це лякає... Перемагаю сон і берусь знову до праці. Творчість розбуркала перевтому... Думка працює ясно, образи впливають чіткіше, неможливе здається можливим, таким приступним.

А час не спинається, минає хутко, він безжалісний, до всього байдужий, формальний.

Поглядаю на годинник, і мене бере острах: стрілка посувається так швидко... і ця свідомість нестерпна... Простягаю руку, ставлю годинник на столик, що стоїть за спиною.

Пригадуються слова Бодлера: „Кожної хвилини нас розчавлює думка про час та відчуття його скороминучості. Є лише два засоби уникнути цього страхіття, забути про нього: втіха або праця. Втіха нас виснажує, праця зміцнює. Вибираймо! Що більше ми користуємося з одного з цих засобів, то більше відштовхує нас інший”.

Та згодом втома починає диктувати своє... приходять на згадку слова з індуської філософії: тіло — кінь, що на ньому ви їдете. Ви повинні добре з ним поводитись, дбати за нього, не мусите перевтомлювати його, інакше не повезе, не зможете творити, не буде витривалості для безнастанного напруження.

Пригадую, як розполохом застало мене запитання лікаря, чи досить я відпочиваю. Відпочинок? Я розгубилась... Здавалося, він ужив слова, зміст якого був мені невідомий...

Лягаю й ніби засинаю... все сплітається якось, загойдує потроху свідомість, і раптом... мов блискавка — думка, і так лячно її втратити, вона може ніколи вже не блимне... Схоплююся з ліжка — і до столу! Занотувала. Та сон розвіявся... Намагаюсь заснути... Одна лише думка напочатку майнула, а ось цілий вихор їх, одна одну побиває.

І раптом — де коріння асоціації шукати — виникає несподівано давно забуте, десь у глибині підсвідомості роками поховане, — і владно входить у життя з усією гостротою сучасності.

Намагаюсь заспокоїтись, приборкати думки і почуття... викликаю у своїй уяві якісь

рівномірні, спокійні рухи, гойдання — в протилежність своїй схвильованості. Звертаюсь до природи, щоб у її спокої знайти для себе втихомирення. Уявляю собі, як у степу коливається буйна трава, як спокійно й одноманітно набігають на берег морські хвилі у тихий лагідний день...

Проте якась настороженість, перечуленість до останньої межі. Чутно, як вії черкають о подушку.

Звучать слова Пруста: „Ми насолоджуємося чудовою музикою, прекрасними малюнками, тисячами інтелектуальних, витончених творів, та не уявляємо, що ці речі коштували тим, хто їх створив прятком безсонних ночей, у сльозах, з гарячковим сміхом, страждаючи від свербіжів, астми і, що гірше за все, страху смерті”^{*)}).

Намагаюся заколисати себе... я на стежці. Обабіч тихенько шелестить тирса... і так дивно схиляється одна смуга до іншої, стеблини переплітаються, кудись плывуть... щезають і нову насуваються.

Сутеніє... і на темному виднокрузі Хтось „реслить одну під одною три лінії темносиної барви. Сприймаю це як імператив. Так, навчитись викреслювати свої враження, гальмувати енергію, що сягає свого zenіту опівночі...

Темно. Не бачу вже й трави, уловлюю лише шелестіння...

Мимоволі думаю про індусів, які, відпочиваючи, вміють відкидати думки, почуття, турботи... І тихенько промовляю. Прадган Шакті, Прадган Шакті...^{**)}

^{*)} Пруст хворів на астму і все боявся вмерти, не закінчивши своїх творів.

^{**)} Вища Сила.

Книжка великої літературної вартости

„ОСТАННІЙ ПРОРОК”

роман ЛЕОНІДА МОСЕНДЗА

456 сторінок друку. Ціна книжки: у твердій оправі \$6.00, в картоновій — \$4.50. Видано заходом Ділового Комітету для видання творів Л. Мосендза в Торонті.

Замовляйте в Адміністрації „Овиду”.

Летючо-мандрівний табір

(Репортаж з мандрівки по Європі)

Кожного року з різних місцевостей ЗДА мандрують туристи, щоб пізнати „старий світ” та на лоні європейської природи перебути приємні вакації. Цього року перший раз в історії українських молодняцьких організацій відбулася така поїздка, в якій взяло участь 45 молодих виховників чи впорядників. Ми її назвали „Летючо-мандрівний табір СУМ”. Треба бу-

ни команди повідомили нас, що це не звичайна подорож і що ми не звичайні туристи. Перед нами два світи: один — це старовина, культура, краса європейського континенту, а другий — українські поселенці на цьому терені. Ця заввага виглядала нам тоді непотрібною, і ми клопоталися тільки фотоапаратами та іншими дрібничками.

Відвідини учасників летючо-мандрівного табору в їх Бл. Кардинала Йосифа Сліпого

ло довго приготуватися, переходити медичні огляди, виробляти документи, але нарешті настав той щасливий день, коли таборовики з чотирнадцяти місцевостей Америки та Канади сіли на літака та піднялися високо між хмари.

Ще перед відлетом 19-го липня 1965 р. чле-

н мрячній Англії стрічала нас її горда історія, відбита в таємничій архітектурі Вестмінстерського абатства, в експонатах Британського Музею, в пишноті королівської палати чи між алеями, де стоїть дім Байрона, „Нюстед Ебі”. Годі не згадати про Нотінгамський

музей, у гарному парку, прикрашений статуями лицарського віку, між якими імпонувала нам постать Робін Гуда. Та найкращі хвилини — це ті, що ми їх перебули між українською молоддю. Вона привітала нас концертом, познайомила з гарною Тарасівкою та прощала веселою забавою. Закінчили ми своє перебування в тій країні зустріччю з Єпископом Августиним Гірняком, духовним провідником українців-католиків на терені Великобританії.

Щира була гостинність нашої молоді в Англії. Її бажання та прямування передалися і нам, узброїли нас в дальшу дорогу бажаннями пізнати те, що криється в слідах старовини чи в глибині людського серця. Ми залишили острів вічної мряки та перенеслися на крилах залізного птаха до Бельгії.

Старий Брюссель чарує глядача тим, що поміж бароковими будинками історичних „гулд“ з'являються новіші дома, а Гран Пляс, де міститься торговельний осередок та урядові дома, пишається квітами, що їх продають селянки. Того самого дня ми поїхали відвідати табір у селі Тюмейд, але по дорозі оглянули Ватерльоо та доповнили своє знання світової історії в музеї тої місцевості. День скінчився співами при іскрах юнацької ватри в сумівському таборі.

Другий тиждень мандрівки розпочали ми 25-го липня. Того дня подякували ми Всевишньому за отримані ласки під час польової Служби Божої. Прощалися з табором на вечірці, влаштованій юнацтвом та, поки залишити країну, поступили до бельгійського „Військового Музею“. Коли ми довідалися, що в ньому міститься український відділ, нетерпеливо перебігали залі, повні багатих експонатів, аж поки не побачили напису по-французьки „Україна“ під синьо-жовтим прапором. Цей відділ малий, але дорогоцінний, бо він говорить про Україну.

Наступна зупинка — це голландське місто Роттердам по обох сторонах ріки Лек. Він пишається модерними будовами, а найголовніші сліди минулого — це побудована в XV ст. церква „Груте Керк“ та пам'ятники морським героям. По написах можна пізнати, що це торговельне перехрестя шляхів Північного моря. Назви Атланта, Гран Централ та Кулсінгел заправили нас до цвинтаря Крузвійк, де похований сл. п. полковник Євген Коновалець. Тут на плиті чорного мармуру ми залишили китицю червоних квітів та віддали низький поклон герояві, що став жертвою большевицького ворога.

Дальша дорога вела берегом оспіваної ріки Райн. Ми перенеслися і без уяви у світи казки, коли відвідали замок та перебули в готелі гірських околиць Кобленцу. Далі Гайдельберг, звідки видніють уже шпилі Альп, та Карльсруге, де ми відвідали Митрополита УАІЩ Никанора. Переїхали Штутгарт і поступили на день відпочинку на сумівську оселю в прекрасних околицях Гомадінгену. Тут уже третій раз нав'язуємо дружбу з такими як ми, припечатуюмо її ватрою, та не вистачає репертуару юнацьких пісень, щоб висловити захоплення наших сердець. Поволі починаємо розуміти мету нашої мандрівки!

До Мюнхену, столиці Баварії, прибули ми в той час, коли там відбувався здвиг українців, а потім концерт у величавому „Дойчес Музеум“. На прохання виступили ми з неприготовленими піснями. До сліз зворушили публіку пісні „Зірвалася хуртовина“ та „Сумівські вогни“. В неділю відвідали римо-католицьку катедру, де відбувалася архиєрейська Служба Бога, яку відправляв Єпископ Платон Корниляк. Особисто познайомилися ми з Кир Платоном на авдієнції перед виїздом з Німеччини.

Опісля разом з групою нашого юнацтва в Німеччині віддали ми честь могилі і славній пам'яті Степана Бандери. Того самого дня за обідом познайомилися з проф. Ленкавським та панею Стецько.

Під час дозвілля в супроводі нових знайомих пішли ми оглядати „Монаше Місто“: Пінакотека, Гліптотека (мистецькі інститути) та університет — свідоцтва високої культури, а палати та церкви готичного стилю вкрашають це місто. Дуже цікавою була ділянка „Швабінг“, з якою не можна порівняти ділянки „Бітників“ Нью-Йорку. Мистецькі продукти студентів виставлені по широких бульварах, а зразкова чистота і весела музика додають чару цьому „містечку“. По цілій Європі існують так звані „Югендгерберге“, цебто захисти-приміщення для подорожуючої молоді, тож у Мюнхені ночували ми в шатрі з залізними дверми, а долівка була покрита килимом. Самі ж шатра розміщені по середині міста, коло спортивного стадіону.

Прощалися ми з Німеччиною на озері Хімзе, де на острові побудована палата короля Людвіга — „Малий Версаль“. Розкішні речі манили наш погляд, але на другий день нас вітала могутніша сила: краса природи. Увечері прибули ми до Інсбруку. Тут перший раз під

час нашої мандрівки, завітала до нас постійна тепла погода. Уранці піднялися ми на шпиль Гафлекару при допомозі „тролейки”. Засніжені велетні гір викликали в нас почуття покори, а легені вдихали здорове та свіже повітря верхів. Ах, як гарно бавитися снігом в літню пору!

Оточене горами містечко Інсбрук славиться тим, що воно є світовим центром зимових спортивів. Крім „Гольден Даху” та головної вулиці „Марія Терезія Штрассе”, ми оглядали „Олімпійське село”. Ми подивлялися тирольців, що ходять спритно по горах, та одяги, що їх вони так гордо носять. Переїхавши небезпечні круті дороги міжгір'я „Бреннер”, ми опинилися в країні винограду та теплого підсоння. Після перевірки паспортів карабінері в „капелос” (капелюхи) з тирольськими перами перепустили нас до Італії.

До Венеції дісталися ми шляхом через Тревізо, а в місті водних вулиць прогулялися гондолею-таксіркою. Катедрою св. Марка, Ріальто та музеї „ді арте”, описані в творах Шекспіра, показали нам перші багатства цього південного раю. Потім черга на Больонію, стару Флоренцію, а накінець на „Вічне Місто”. В самому Римі чекало на нас багато несподіванок: Служба Божа у Ватикані, передавана в Україну, відвідини базиліки св. Петра, катакомби, оглядання руїн античного Риму. До мистецьких вражень приєдналися опери „Ріголетто”, „Кармен” та „Аїда” на великій сцені під відкритим небом в „Термах ді Каракаллес”.

Завершенням наших вражень була авдієнція у Святішого Отця Папи Павла VI-го в Капелу Гандольфо. Наші сірі однострої злилися з масами народу. Ми бачили, як тисячі рук підіймалися до Архипастиря католицького світу. Дата 11-го серпня 1965-го року залишиться для нас пам'ятним днем: ми одержали благословення від найвищого охоронця миру на землі.

Доповнюємо наше тут перебування „Українським Римом”, цебто відвідинами Сестер Василіанок, Сестер Служебниць, отців Студитів, а також отців Василіян, що так щиро опікувалися нами. Оглядали обидві семінарії та фундаменти нового університету. Однак найщасливішими хвилинами нашої мандрівки, а навіть дотеперішнього нашого життя, були ті, що їх ми перебули з Блаженнішим Кир Йосифом кардиналом Сліпим. Коли після п'ятиох днів очікування довідалися ми про дозвіл відвідати їх Емініцію, радощам не було кінця.

Ми виявили їх співом перед здивованими туристами в готелі „Домус Пачіс”.

Ранньою порою 12-го серпня прибули ми до гарної вілли над морем. Тут у маленькій каплиці Верховний Владика Йосиф відправив для нас Службу Божу та запричащав нас. З очима повними сліз захриплим від зворушення голосом проспівали ми йому „Многая та благая літа”. На наше здивування, їх Блаженство погостив нас сніданком.

Його незабутні слова „Я не вічний, але те, що представляю, є вічне, і Вашим обов'язком є допомогти мені, щоб це було вічне” досі лунають в пам'яті кожного з нас.

Того самого вечора зустрів нас дорогий „Архiepіскоп Скитальців”, Кир Іван Бучко. Зачарував нас його щирий та веселий характер, і ми вирушили в дорогу, обдаровані його благословенням. Все ж таки, проїжджаючи соняшну Рів'єру та оглядаючи приманливий Париж, ми в задумі згадували слова Кардинала: „Перед вами лежить дорогоцінна мета!..” Зупинка в багатій на історію Пізі та спокій французьких сіл, а при тім краса природи поглиблювали наші мрії про майбутнє. Ми почувалися іншими, але певними!

Вже в глибині французької території зупинилися ми коло Ліону, де в таборі українське юнацтво вітало нас традиційним хлібом та сіллю, а також обдарувало вишитим рушником. Всі ці зустрічі закарбувалися глибоко в наших серцях. До Парижу прибули ми опівночі і розпочали своє перебування Святою Літургією у церкві св. Володимира та зустріччю з Єпископом Кир Володимиром Маланчуком, Апостольським Екзархом для українців у Франції. Потім сповнили ми обов'язок вдячності і пошани: склали квіти на могилі великого українця, сл. п. Головного Отамана Симона Петлюри.

Це остання зупинка нашої подорожі. Групами оглядаємо славу метрополію, де знов знаходимо мистецьке та духове багатство. Тут Лювр, катедрою Нотр Дам та слава вежа Айфля.

Скоро минув час, із слізьми прощаємося з цією казкою, тихо згадуємо красу, історію, а найголовніше — шляхетність рідного. Ми бачили не „стару Європу”, а новий світ, ми стрічали не „розсіяних українців з-за океану”, а рідних братів та сестер, ми не „якісь туристи”, а горда українська молодь, що має „велику мету” в прямованні до Бога, до волі!..

ПЕРШИЙ З'ЇЗД УКРАЇНСЬКИХ ЖУРНАЛІСТІВ ЗДА Й КАНАДИ

Перший З'їзд Українських Журналістів, що відбувся 30 і 31 жовтня 1965 р. на Союзівці, був особливою подією в житті української діаспори. Успіх З'їзду перейшов усякі сподівання його ініціаторів, себто Спілки Українських Журналістів Америки, яка його zorganizувала і була його господарем. Ініціатори передбачували участь щонайбільше 30-35 журналістів, тим часом на з'їзд з'явилося коло 80 журналістів, а разом з гістьми було зареєстрованих 105 учасників. На з'їзді були заступлені майже всі українські періодики ЗДА і Канади.

У програмі З'їзду заплановано чотири доповіді, але одна з основних доповідей про „Стан української преси в Україні” через недугу прелегента Б. Кравцева не була виголошена. Тому, так би мовити, програмовий характер мала дуже добре опрацьована доповідь ред. Василя Софронюка-Левицького н. т. „Стан української преси й праця українських журналістів в ЗДА і Канаді”. Рекомендуємо нашим читачам познайомитися з цією цікавою доповіддю на сторінках „Свободи” й „Нового Шляху”, де її тількищо видрукувано. Іншими доповідачами були ред. Мстислав Дольницький про „Англомовну пресу” і ред. А. Драган про „Проблеми української преси” взагалі (видрукувана в „Свободі”).

На з'їзді впадало в очі те, що пересічний вік учасників виносив коло 60 років життя, себто в ньому приймали участь в більшості сеньйори української журналістики. Між ними найстарший журналістичним стажем був д-р Матвій Стахів. Було лише декількох зовсім молодих журналістів, що недавно закінчили американські або канадські журналістичні школи, між ними відомий уже читацькій публіці здібний і надійний журналіст Ростислав Хом'як. Справа свіжого нарибку, себто справа нової зміни, є найбільш пекучою проблемою майбутнього української преси на чужині. Брак молодих журналістів це для української преси прямо загрозливе явище вже навіть у найближчому будучому. Тому дораджуємо українським батькам заохочувати своїх дітей до студій журналістики.

Дуже відрадним явищем було те, що в З'їзді приймали участь журналісти всіх віровизнань, громадсько-суспільних і політичних середовищ українців на чужині. Найважливіше, що це не була механічна, але насправду таки органічно-жива зустріч, так би мовити, „різномудуючих” людей. Журналісти, яких ми

знаємо із сторінок преси як непримиренних і безкомпромісових у відношенні до себе, (хочби для прикладу, відомі журналісти Петро Мірчук і Роман Ільницький та їх друзі), не тільки приймали пасивну участь на пленумі З'їзду, але виступали один поруч одного в дискусії, були ввічливими до себе взаємно на бенкеті, засідали разом у резолюційній комісії, а наприкінці одноголосно схвалили декларацію українських журналістів. Сподіваємося, що така безпосередня зустріч українських журналістів матиме свій вплив на злагіднення подекуди ще гострої тонації в деяких наших пресових органах. До налагодження наших пресових взаємовідносин напевно багато спричиниться намічений З'їздом кодекс чести українського журналіста.

Духовою відбиткою З'їзду є його Деклярація і резолюції, що їх ми друкуємо в цьому числі журналу. Між ними знаменним є рішення з'їзду виготовити звернення до українських журналістів у поневоленій Батьківщині.

Треба ще додати, що до успіху З'їзду у великій мірі причинилися індивідуально секретар Спілки Українських Журналістів д-р Роман Криштальський своєю підготовною працею і голова Спілки, сеньйор українських журналістів ред. Іван Кедрин-Рудницький, блискучим переведенням З'їзду.

На З'їзді були заторкнені дві дуже важливі проблеми української преси на чужині: **кількість і якість**. Моя думка, як українського видавця, про ці справи в усякому відношенні позитивна.

Ми не маємо аж ніяк забагато пресових органів і не маємо, так би мовити, чого комасувати. Як не збираємося комасувати наше зрізниковане політичне, громадсько-суспільне, а навіть професійне, чи церковно-релігійне життя, так неможливо й нема жадної потреби переводити комасацію будь-яких існуючих українських пресових органів, бо кожний з них виконує певну функцію в житті української спільноти. Кількість наших пресових органів меншатиме не тому, що їх забагато, але до цього будуть різні інші причини, подиктовані умовами життя.

Щодо якості, то українська преса на чужині є продуктом жертвенної праці українських журналістів і в загальному наші репрезентативні пресові органи добре редаговані. Можна не погоджуватися з настановою деяких часописів і журналів, але в порівнянні з іншою

ціональними часописами їх рівень високий і вони є відбиткою української духовості.

При оцінці якості нашої преси дозволю собі навіть звернути увагу на деякі наші еміграційні органи. В перші післявоєнні роки, ще за нашого перебування в Західній Європі, найкращими часописами були „Час” у Німеччині та „Українське Слово” у Франції. Вони залишались справжніми перлинами в історії української журналістики. Редагували їх молоді, але вже тоді з широким журналістичним і тим, що ми залюбки називаємо, соборницьким діянням два наші визначні редактори — Роман Ільницький („Час”) і Олег Штуль-Жданович („Українське Слово”).

Об’єктивно треба ствердити, що три наші політичні офіціози — „Шлях Перемоги”, „Українське Слово” і „Українські Вісті” мають власний вироблений стиль і редаговані вони добре.

З літературних журналів помітно вибилися „Визвольний Шлях” і „Сучасність”, а з церковно-релігійних треба відмітити скромний, але дбайливо й тактовно редагований журнал „Українське Православне Слово”.

Професійний журнал „Лікарський Вісник”, орган УЛТПА, редакційно гідно репрезентує професію українських лікарів не тільки на чу-

жині, але і взагалі, бо є єдиним медичним журналом у світі (включно з Україною), що появляється українською мовою. Редакційний рівень „Лікарського Вісника” дорівнює багатьом подібним чужинецьким журналам, що появляються в далеко кращих умовах.

Дитяча „Веселка” та журнали для молоді „Юнак”, „Крилаті” й „Молода Україна” своїм добірим змістом, зверхнім виглядом і дбайливим опрацюванням кожного числа зокрема заслуговують на особливу увагу й признання. Добре методично редагується журнал для пластового новачства „Готуйсь”.

Три найбільш поширені в ЗДА, відомі під популярною назвою „союзної преси”, щоденники „Свобода” і „Америка” та тижневик „Народна Воля”, редакційно в нічому не поступаються перед іншими органами чужомовної преси в ЗДА, а в багатьох випадках перецують їх своїм національним, себто українським характером, коли в часописах інших етнічних груп залишилися вже лише рідна мова.

З канадських часописів відмічуємо „Гомін України” і „Новий Шлях”, не тільки за упорядковану систему в їх редагуванні, але належить їм особливе признання за професійно редаговані окремі, єдині в українській пресі, літературні додатки.

ДЕКЛАРАЦІЯ УКРАЇНСЬКИХ ЖУРНАЛІСТІВ АМЕРИКИ І КАНАДИ

Перший З’їзд Українських Журналістів Америки й Канади, що відбувся на Союзівці, оселі Українського Народного Союзу в Кергонсоні, стейту Нью-Йорк, в суботу й неділю 30 і 31-го жовтня 1965-го року, напередодні 47-их роковин Листопадового Зриву, однодушно схвалив таку ДЕКЛАРАЦІЮ:

1. Українська преса у вільному світі є єдиним тепер українським друкованим періодичним словом, яке може виконувати основну місію, притаманну пресі: подавати вірно вістки про всі події без уваги на їх політично-ідеологічний зміст і з’ясовувати їх згідно із совістю та переконанням журналіста, без ніякого натиску ззовні, без ніякої цензури. Цього основного завдання преси не в силі виконувати преса в Україні, що підпорядкована ворожій політичній цензурі і мусить дбати тільки про великодержавницькі інтереси російської імперії та за пропаганду комуністичної доктрини. Таким чином українська преса в Україні насправді запряжена до воза ворожого українському народові режиму. Перебуваючи в таких невимовно тяжких умовах, деякі українські працівники пера в УРСР все ж таки шукають нагод і можливостей боротися за права рідної мови й культури. Однак, обороняти права української нації на свою рідну, народноправну державу, плекати українські національно-політичні й культурні традиції, поглиблювати українську політичну думку, сприяти розвитку української культури, вільної від ворожих і чужих впливів — усе це може робити тільки вільна українська преса у вільному світі.

2. Перший З’їзд Українських Журналістів Америки й Канади, нав’язуючи до славних традицій української журналістики в минулому в Україні і в цих двох країнах, висловлює своє бажання і своє рішення продовжувати боротьбу за найвищі ідеали Української Нації, за відновлення української незалежної держави, за її демокра-

тичний устрій і за розбудову життя української спільноти в Америці і в Канаді, опертого на найвищих ідеалах і традиціях Української Нації і цих двох країн, на високих моральних засадах християнського світогляду і християнської етики.

3. З’їзд Українських Журналістів Америки й Канади підтримує в основі ідейно-програмові принципи, схвалені Пан-Американською Українською Конференцією для скликання Світового Конгресу Вільних Українців.

4. Учасники З’їзду з гордістю стверджують, що український народ провадить свою боротьбу в Україні в надзвичайно складних і небезпечних обставинах комуністичної окупації, обстоюючи свої права на незалежний політичний, культурний і господарський розвиток. Одночасно учасники З’їзду гостро засуджують всіх тих, які стоять на послугах ворога і допомагають йому в боротьбі проти українських змагань до повного державного визволення.

5. З’їзд стверджує, що процес русифікації всіх ділянок життя в Україні продовжується, а програмові цілі Комуністичної Партії Советського Союзу — злиття всіх націй в СРСР в один „советський народ” вимагають максимальної мобілізації оборонних сил українського народу, зокрема його духової еліти в Україні і тих українців, що живуть поза її межами.

6. З’їзд стверджує, що вільна українська національна преса в Америці й Канаді є складовою частиною преси своїх країн, що вона користується всіма законними та професійними привілеями преси цих країн і базує на них свою працю.

7. З’їзд констатує численність, різноманітність та життєздатність українських національних пресових органів в Америці й Канаді і стверджує, що пресові органи, які стоять на принципах державних актів 22 січня 1918 і 1919

пр., без уваги на їх політичні напрями і релігійну приналежність, є ідейними та патріотичними у своїх задекларованих намірах і цілях. Різними ідеологічними та політичними шляхами вони змагають до однієї спільної мети: державного визволення і усаможливлення України.

8. Спираючись на демократичному принципі свободи слова, З'їзд вважає, що обмін думками, дискусія і навіть полеміка у пресі в справах політичних і справах Церкви потрібна та корисна, якщо ведеться згідно з принципами журналістичної етики і на основах взаємної пошани та толеранції до чужих поглядів. З'їзд закликає працівників української преси неухильно дотримуватися у своїй важкій та відповідальній праці шляхетних засад журналістики західного світу і її головного завдання: стояти на сторожі моральних, соціальних та національних інтересів своєї суспільності і свого народу.

9. З'їзд вважає, що прийшов час налагодити співпрацю між Спілками Українських Журналістів Америки і Канади шляхом з'їздів українських журналістів цих двох країн і консультацій проведів обидвох Спілок з тою думкою, щоб підсилити та організаційно оформити їх працю.

10. З'їзд доручає Управам Спілок Українських Журналістів Америки й Канади створити окрему Кодифікаційну Комісію, яка опрацювала б кодекс українського журналіста Америки й Канади, спертій на принципах і засадах журналістичних і пресових кодексів цих країн та на найкращих традиціях вільної української преси.

11. З'їзд рекомендує журналістичним Спілкам Америки і Канади організувати рік-річно конкурси на найкращі статті, есеї, розвідки та репортажі і давати за них відповідні нагороди.

12. З'їзд вважає невідкладною потребою встановлення одностайних правописних норм для всієї української преси в діаспорі. З уваги на те, що ця потреба відчувається дошкульно і в інших ділянках нашого життя — наприклад, гостро актуальною вона стала у шкільництві Західної Канади — З'їзд вважає необхідним негайне видання друком загальнозобов'язуючого українського правопису. Тому З'їзд звертається з проханням до Управ НТШ та УВАН створити спільну наукову комісію для розглянення проектів і якнайшвидше видати друком норми українського правопису.

13. З'їзд рекомендує Управам Спілок Українських Журналістів Америки і Канади розглянути можливість зустрічей головних редакторів наших пресових органів із метою обговорювати спільні проблеми і встановлювати спільні напрями.

14. З'їзд стверджує, що важкі й відповідальні обов'язки працівників української преси неспівмірні з винагородою і матеріальним забезпеченням більшості з них, і звертає на цей прикрий факт увагу видавців. Одночасно З'їзд доручає Спілкам Українських Журналістів Америки і Канади дбати про поліпшення матеріальних умов праці своїх членів.

15. З'їзд вітає в рядах українських журналістів представників молодого українського покоління і українських журналісток, вбачаючи в щораз численнішій участі представників обох цих секторів доказ життєздатності і тривалості української преси в теперішньому і майбутньому. З'їзд рекомендує Спілкам Українських Журналістів Америки і Канади використати свої впливи і можливості серед громадянства для уфундування стипендій і моральної та матеріальної допомоги тим з-поміж нашої молоді, хто бажав би присвятити себе студіям журналістики, і цим, як і високим стандартом та ідейністю нашої преси, заохотити їх до вибору журналістичної професії.

16. З'їзд закликає журналістів-публіцистів високо тримати прапор українського працівника пера в колах видавців, читачів і всієї української громади і цим спричинитися до підвищення поваги стану працівників української преси в очах громадянства.

РЕЗОЛЮЦІЇ Й РЕКОМЕНДАЦІЇ

Крім Деклярації, текст якої виготовила окрема Резолюційна Комісія, Перший З'їзд Українських Журналістів Америки і Канади схвалив однодушно такі постанови і рекомендації:

Справа поповнювання рядів духовенства

З уваги на тісне пов'язання українських релігійних і національних справ та інтересів і з уваги на те, що обидві наші Національні Церкви, Українська Католицька й Українська Православна, відчують брак молодих людей, які хотіли б стати духовниками, придбавши належну духовну освіту, З'їзд закликає українську вільну пресу присвячувати багато місця цій переважливій справі.

Справа переслідування українського населення в Польщі

З'їзд засуджує переслідування польським правлінням решток українського населення в Польщі. З'їзд таїрує політику польського комуністичного уряду, що продовжує національну політику поверсальської Польщі, проводячи послідовну й безпощадну польонізацію українців. Зокрема з'їзд таврує нищення українських культурних слідів на українських землях, приналежних тепер до Польщі. З'їзд закликає Український Конгресовий Комітет Америки і Комітет Українців Канади, щоб вони постаралися через американські і канадські державні чинники вплинути на уряд у Варшаві, щоб той припинив ганебне руйнування останніх стародавніх лемківських церков, скарбів давньої культури народу.

Справа наступного з'їзду українських журналістів

З'їзд приймає до відома заяву д-ра Росохи, що Асоціація Українських Журналістів в Канаді з осідком у Торонто підготує наступний з'їзд українських журналістів Америки й Канади у Торонті в 1966-му році.

Ця пропозиція була доповнена заявою ред. Сосновського, що — згідно з рекомендацією, поданою в Деклярації — на наступному з'їзді журналістів у Торонті має бути оформлене організаційне об'єднання на базі конфедерації обох організацій українських журналістів в ЗДА й Канаді з двома автономними управами та із спільною назвою: Спілка Українських Журналістів Північної Америки.

Справа звернення до українських журналістів в Україні

З'їзд доручає Управі Спілки Українських Журналістів в Америці виготовити й розіслати всім вільній українській пресі для надрукування звернення до українських журналістів в Україні. У тому зверненні має бути зазначене, що робить це СУЖА з уповноваження 1-го З'їзду Українських Журналістів Америки і Канади.

Справа журналістичного доросту

З'їзд рекомендує Управі СУЖА створити референдуру в справах журналістичного доросту: опрацювати методи зацікавлення українською журналістикою молодих кадрів та способи zatrudнення молодих українських журналістів.

Справа Патріархату

З'їзд закликає всіх тих українських журналістів, які визнають потребу створення Українського Католицького Патріархату, щоб вони використали всі свої можливості для підтримки цієї великої справи.

Архимандрит Олександр Новицький – новий Єпископ Української Православної Церкви

Первоєрарх Української Православної Церкви в Північній та Південній Америці Йоан Теодорович та Архієпископ Мстислав Скрипник і Архієпископ Володимир Малий довершили свячень нового Єпископа УПЦ Архимандрита Олександра Новицького. Хіротонія відбулася в

Свищук та сотрудник церкви св. Миколая о. Л. Корчинський.

В бенкеті приймало участь понад 500 учасників, де були заступлені не тільки церковно-релігійні організації УПЦ у Чикаго та околиці, але й чисельні місцеві українські загально-гро-

Владика Олександр Новицький

Чикаго 21 листопада 1965 р. в катедральному храмі св. Володимира.

Учасниками хіротонії були в заступстві чикагського Єпископа Української Католицької Церкви Кир Ярослава Габра, Генеральний Вікарій о. мітрат Володимир Паска та парох катедральної церкви св. Миколая в Чикаго о. шамбелян Петро Леськів. На бенкеті крім о. мітрата В. Паски, що виголосив привітальну промову, приймали участь ред. „Нової Зорі” о. Я.

мадські організації.

Учасниками були також представники інших американських церков і сенатор стейту Ілиной Даглес.

Наше видавництво й редакція „Овиду” сердечно вітає нового українського владика й бажає Божого благословення у відповідальній місійній праці серед вірних Української Православної Церкви на чужині.

мд

СЕРЕД КНИЖОК

Петро Шмалій: „Данило Вирва”. Автобіографічна повість. Буенос Айрес 1965 р., обкладинка мистця Б. Крюкова, стор. 275, тираж — 1.000 прим.

Повість Петра Шмалія, названа ім'ям головного героя, затронує радісні, а разом із цим і сумні події нашої національно-визвольної боротьби в знаменному 1917-ому році.

Перегорнім у хронологічному порядку бодай деякі сторінки історії того часу: у лютому повалено Російську царську імперію і створено російський Тимчасовий Уряд; у березні з першими хвилями революції постають у Києві Українська Центральна Рада, Український Військовий Клуб ім. Павла Полуботка та Перший Полк Української Регулярної Армії ім. Богдана Хмельницького; в травні-червні відбуваються перший і другий Всеукраїнські Військові З'їзди; в запіллі й на фронтах революційним способом шириться українізація військових частин і проводиться поділ військового майна; в жовтні большевицька революція в Петербурзі і наступ Муравйова на Київ; в ніч з 31 жовтня на 1 листопада розброєння Наливайківського полком 2-х білогвардійсько-російських гарматних дивізіонів у Броварах, що планували зруйнувати Київ, столицю України; в грудні повстання місцевих большевицьких загонів проти Центральної Ради. А далі Крути та інші трагічні дати...

На тлі цих історичних подій та однієї маленької любовної пригоди показує нам автор у мистецькій формі постать героя-патріота визвольних змагань, Данила Вирву, що, здобувши військову освіту напередодні розпаду московського царства, присвячує себе боротьбі за Рідний Край.

Ще юнкером київської військової школи він ширить навколо себе слово правди про Україну, звеличує її минуле і, виконуючи іспитові топографічні завдання „контрнаступу” в одній із околиць Києва, креслить план оборони столиці України від її ворогів та мріє стати в перші ряди за його реальне здійснення.

Роман Данила Вирви з Оленою, цікавий своєю оригінальною зав'язкою, ще в більшій мірі композиційно підсилює його дії й наміри. Окрилений почуттям, Вирва росте неймовірно швидко, бо на фактах переконується в реальності своєї місії.

Потрапивши вперше, і то випадково, у Свят-Вечір в розкішні апартаменти Оленої матері — Софії Федорівни, Вирва своєю шляхетною поведінкою хутко здобуває симпатію до

себе не тільки цієї знаної фамілії серед російської військової еліти, але й серед близької до неї родини Івана Чаплі, управителя маєтку вдови Софії Федорівни. В аристократичній родині він вчинив психологічну революцію, зруйнував віками плекану царським режимом атмосферу, вигнав із зрусіфікованих душ світогляд з „равненням на єдиную неделімую” і, замість неї, розбудив українську свідомість.

Він зумів заволідати серцем Олени, викликати до себе симпатію її матері та відшукати в цих апартаментах завзятого оборонця прав України, Івана Чаплю, який у себе в хаті заборонив московську мову, „щоб і дух її не пах”...

Отак, в затишних мурах, що їх підтримують могутні статуї Адоніса, вперше залунало слово Україна.

На ґрунті родинних взаємовідносин, що так раптово й несподівано виникли в стінах вілли, Петро Шмалій створив легенький конфлікт між Оленою та її матір'ю, осягнувши цим більшу напруженість твору. Софія Федорівна в глибоких тайниках своєї роздвоєної душі була за Вирву, навіть за його ідею, але без революції в своїх апартаментах і в своїй душі. Все те, що вона вперше за своє життя почула й побачила про українців та Україну, ще не було сприйняте її еством і кружляло десь в глибокій підсвідомості. Бо самоусвідомлення себе, як члена даної нації ані не купується, ані не продається, воно набувається, а вірніше прищиплюється ще тоді, коли людина „чиста дошка”.

Події розгортаються неймовірно швидко. На Україні, вже в другій половині 1917 р. виразно виступають два ворожі протиукраїнські табори: білогвардійсько-російський і большевицький. Вони ворожі один одному, але єдиним фронтом, в ім'я тієї ж „єдиної неделімої”, збройно виступають проти Української Центральної Ради.

В ці дні жорстокої боротьби на два фронти на станції Київ 1-я зупиняється військовий ешелон з Фінляндії. Данило Вирва передає в розпорядження Українського Уряду українську військову форму в повній бойовій готовості. Його ентузіазм, його патріотизм не знають меж. Сповняється його мрія стати в обороні віками поневоленої України.

Він лише на мить зупиняє свій розмах, коли схиляє голову перед домовиною Оленою, яка в день його приїзду трагічно загинула під час передидь по-лицарському, і з ще більшим стрільки на вулицях Києва. Він відходить по-лицарському, і з ще більшим бажанням відплатитись ворогові.

В особі Вирви автор персоналізує ту частину української інтелігенції, яка зберегла в собі духа давнини та „нове віще слово” Шевченка і з перших днів революції збройно боронилася ідею національного визволення, дотримуючись засади, що тільки „зброя має бути нашою мовою з ворогами”.

Повість „Данило Вирва” глибоко патріотична і цікава для періоду відродження Української Державності. Автор малює відносини в царській армії між українцями та росіянами і показує на що росіяни здібні, коли б хтось посмів сказати, що Україна, або Крим, Кавказ, Алтай „не їхні”. На тлі любовних перипетій автор зображає віками приспаний потенціал української нації.

Особлива цінність твору та, що постане в більшості не синтетичні, а дійсно жили й діяли в ті багатомовні часи, тим більше, що автор Петро Шмалій був не тільки живим свідком лих подій, але й активним учасником-фронтовиком, спочатку в царській армії, а з вересня 1917 р. в українській армії, і свій запал майстерно втілює у постать незаперечного героя Данила Вирву.

Попри деякі недоліки мовостилію твору читається легко, манить читача до дальших сторінок, і треба сподіватися, що читач позитивно оцінить появу цієї вартісної книжки, насаженої живим духом нації.

М. Гаврилюк

НОВА ПОЯВА

III-й і IV-й ТОМ

ТВОРІВ ЮРІЯ КЛЕНА

а) ЛІТЕРАТУРНА СЕРІЯ:

Тепер можна придбати такі томи:

II Том — „ПОПІЛ ІМПЕРІЇ”, (\$3.65)

III том — НОВЕЛІ і СПОГАДИ, (\$3.50)

V том — В. Шекспір: „ГАМЛЕТ” і „БУРЯ”, (\$3.50)

Переклади, ілюстроване видання. (I том — ПОЕЗІЯ вийде з друку 1961 р.)

б) НАУКОВА СЕРІЯ: в трьох томах готується до друку.

MYKOLA DENYSTUK PUBLISHING COMPANY

2226 W. CHICAGO AVE., CHICAGO 22, Ill. — U.S.A.

ДОВГОГРАЙНІ ПЛАТІВКИ

- СЛУЖБА БОЖА на двох довгограйних НІ-
FІ платівках у виконанні хору церкви
св. Варвари у Відні, в ціні 12.00 дол. і
додаткова платівка з „Боже, вислухай
благання” і ін. за 1.00 дол. Всі три платів-
ки, в альбомі, мистецько-оформленому О.
Мошинською, разом із пересилкою 13.00
- УКРАЇНСЬКІ ВОСКРЕСНІ ПІСНІ і гагілки у
вик. хору церкви св. Варвари у Відні —
Альбом з двома платівками 10.00
- УКРАЇНСЬКІ КОЛЯДИ у вик. хору церкви
св. Варвари у Відні 4.95
- ЗАПОРОЖЕЦЬ ЗА ДУНАЄМ — опера на 3
дії С. Артемовського (три платівки) 14.95
- ПІСНЯ ПРО РУШНИЧОК — (до слів А.
Малишка, муз. П. Майбороди) співає
Д. Гнатюк, та 11 інших пісень. Пісня про
рушничок полонила серця всіх українців
у цілому світі. (Число платівки PP10) 4.95
- 801 СВАТАННЯ НА ГОНЧАРІВЦІ
(Альбом з 3-ма платівками, 12" Ціна \$12.50
- 802 ДИТЯЧІ КАЗКИ (ч. 1)
У виконанні Ірини Лаврівської. 3.95
- 803 ДИТЯЧІ КАЗКИ (ч. 2)
У виконанні Ірини Лаврівської. 3.95
- 804 КОЛЯДИ — 14 різних коляд —
різні хори 4.95
- 805 УКРАЇНСЬКІ ПІСНІ
У виконанні Хору Верьовки 3.95
- 806 МИРОСЛАВ СКАЛА-СТАРИЦЬКИЙ —
Miro Skala-Starycky — тенор
з оркестрою 4.95
- 807 СПІВАЄ КИЇВ — Ukrainian Songs of Kiev,
Concert of works by P. Mayboroda 4.95
- 807 СПІВАЄ ЛЬВІВ — Concert performed by
Capella „Trembita” in Lviv, Conductor —
P. Murawskyj 4.95
- 809 УКРАЇНСЬКІ ПІСНІ З ГУЦУЛЬЩИНИ —
Ukrainian Hutzul Songs. 4.95
- 810 ПІСНІ З УКРАЇНИ 4.95
- 811 INTERNATIONAL MELODIES —
„AMOR” Orchestra. 4.95
- 812 ВЕЧІР НА СОЮЗІВЦІ —
з оркестрою „AMOR” Ukrainian Dance
Music 4.95
- 814 DANCE PARTY — „AMOR” Orchestra 4.95
- 815 УКРАЇНСЬКІ НАРОДНІ ТАНКИ — Anatole
Pietri Orchestra, — Buenos Aires 4.95
- 816 ВЕЧЕРНИЦІ, „Кобзар” з Симфонічною
Оркестрою, дириг. А. Рудницький, Філа 4.95
- 817 КОНЦЕРТ, Хор „КОБЗАР” із Симфонічною
Оркестрою 4.95
- 818 ЩЕ НЕ ВМЕРЛА, Хор „КОБЗАР”. 4.95
- 819 КОНЦЕРТ, Хор „ДУМКА”, Нью-Йорк,
дир. Л. Крушельницький. 4.95
- 820 БОГ ПРЕДВІЧНИЙ — Українські коляди
та щедрівки у вик. Хору „Кобзар” під
кер. А. Рудницького 4.95
- 821, 822 і 823 УКРАЇНСЬКІ КОЛОМИЙКИ
(частина 1, 2, і 3). кожна по 4.95
- 824 УКРАЇНСЬКІ ПІСНІ — у виконанні Хору
Верьовки (частина 2.) 4.95
- 825 ЗАСВИСТАЛИ КОЗАЧЕНЬКИ... Збірка
козацьких пісень. 4.95
- 827 МАРІЧКА — закарпатські співаночки 4.95
- 828 СТРИЙСЬКИЙ ПАРК — пісні сьогодніш-
нього Львова 4.95

- 831, 832 і 833 ЖАРТІВЛИВІ ПІСНІ по 4.95
- 834 і 836 ПІСНІ УПА 4.95
- 835 НАЗАР СТОДОЛЯ — Опера. Слова
Тараса Шевченка. Музика К.
Данкевича 19.80
- 838 ЗНОВ... У ЛЬВОВІ 4.95
- 852 ЦЕРКОВНІ ПІСНІ — Церковний Хор
Маланюк та Хору св. Варвари, Відень,
диригент: А. Гнатишин 4.95
- 851 НАРОДНІ ПІСНІ — у виконанні Іри
св. Варвари, Відень. Дир. А. Гнатишин 4.95
- УКРАЇНСЬКІ ПІСНІ В ЧЕСТЬ ПРЕЧИСТОЇ
ДІВИ МАРІ — Мішаний хор церкви св.
о. Миколая в Чикаго 4.95
- ДУМИ МОЇ і інші українські пісні у ви-
конанні київських ансамблів 4.95
- ЗБІРКА ПІСЕНЬ — виконують Ія і Лю-
бомир Мацюк з оркестрою 4.95
- УКРАЇНСЬКІ ПІСНІ у виконанні Україн-
ського Хору Думка в Дітроїті під упра-
вою І. Атаманця 4.95
- ПІСНІ Й ТАНЦІ З УКРАЇНИ у виконанні
київських ансамблів видання МОНІТОР
ч. 1, 2 і 3 по 3.95
- УКРАЇНА — пісні у виконанні Українського
Хору Думка в Києві і київського ансам-
блю бандуристів 3.95
- ВЕСЕЛЯ ЗБІРКА у виконанні різних укра-
їнських хорових ансамблів 4.95
- ХОРОВІ ПІСНІ З УКРАЇНИ у виконанні
Капелі Бандуристів під управою Ір. Ки-
тастого й В. Божика наспівані в часі не-
давнього турне по Європі (видання ні-
мецького видавництва) 4.50
- Я ЦИГАНКА МОЛОДА і ін. 4.95
- ЯК ТЕБЕ НЕ ЛЮБИТИ і ін. пісні 4.95
- БЕРІЗКА і ін. пісні 4.95
- ТАНЦЮЙМО — танкова музика 4.95
- КИЇВСЬКИЙ ВАЛЬС і ін. пісні 4.95
- УКРАДЕНЕ ЩАСТЯ драма в 5 діях Івана
Франка (Альбом з 3-ма платівками) 12.50
- КОНЦЕРТ у виконанні Української Духової
Оркестри під управою І. Барабаша в Чи-
каго (альбом з 3-ма платівками) 4.50
- РИМІНСЬКІ МЕЛОДІЇ — вик. муж. квартет
„Розвага” з оркестрою М. Шияна. Альбом:
три платівки 10", 78 RPM. 4.75
- ТЕНОР І. ЗЕРІФЕРТ — при фортепіані ЛЮБА
СЛЮЗАР. Три оригінальні платівки в
мистецькому альбомі 4.75
- АЛЬБОМ ПІСЕНЬ Я. Б. Весоловського
у виконанні оркестри і хору Івана
Романова. Солісти: Антін Дербіш,
Олександр Тихнович (танцювальна
музика) 4.50
- ДІТИ СПІВАЮТЬ — дитячий хор Рідної
Школи УНО — Філія Ст. Катеринс, Онт. 4.95

Усі ці платівки продає
КНИГАРНЯ
при ВИДАВНИЦТВІ МИКОЛИ ДЕНИСЮКА
В ЧІКАГО

Платівки висилаємо негайно по замовленню.
Кошти пересилки оплачує Книгарня
Замовлення і гроші слати на адресу:

MYKOLA DENYSIUK PUBLISHING CO.
2226 W. Chicago Ave. — Chicago 22, Ill., USA

Smith Corona Portable Typewriter

AUTHORIZED DEALER:

MYKOLA DENYSIUK

2226 WEST CHICAGO AVENUE, CHICAGO, ILLINOIS 60622 — USA

Дуже практична в новому ефектовному оформленні STERLING

Найновіший модель люксової машинки до писання GALAXIE

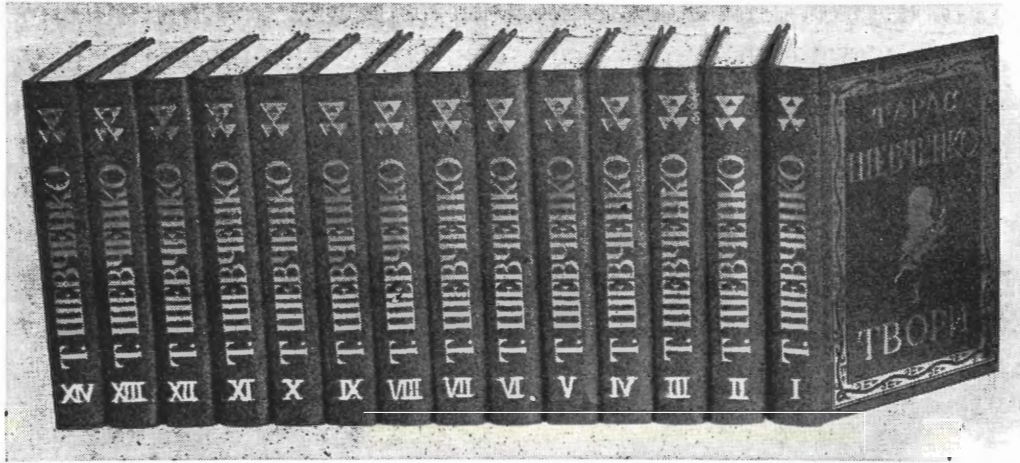
Маємо в продажу англійські, українські та в усіх інших мовах

МАШИНИ ДО ПИСАННЯ

найкращої американської продукції у великому виборі — по низьких, приступних цінах, на догідні сплати, без дорахування відсотків.

Приймаємо позамісцеві замовлення і висилаємо машинки до писання до всіх стейтів ЗДА та до інших країн.

ВИДАВНИЦТВО МИКОЛИ ДЕНИСЮКА
ВИДРУКУВАЛО
ВЖЕ ТРЕТІМ НАКЛАДОМ

ТВОРИ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

ЮВІЛЕЙНЕ ПОВНЕ ВИДАННЯ В 14 ТОМАХ

Т. I. Поезії до року 1843.	Т. X. Листи.
Т. II. Поезії 1843 - 1847 рр.	Т. XI. Т. Шевченко — маляр.
Т. III. Поезії 1847 - 1857 рр.	Т. XII. Т. Шевченко чужими мовами. Переклади Шевченка на інші мови.
Т. IV. Поезії 1857 - 1861 рр.	Т. XIII. Збірник статей про Т. Шевченка та його творчість.
Т. V. Назар Стодоля. — Різні твори.	Т. XIV. Показчик видань Шевченкових творів, першодруки й окремі видання та спис літератури про них.
Т. VI. Повісті: Художник. — Наймичка. — Варнак.	
Т. VII. Повісті: Княгиня. — Музика. — Нешасний. — Капітанша.	
Т. VIII. Повісті: Близнята. — Мандрівка.	
Т. IX. Журнал.	

Видавництво видрукувало вже всі 14 томів.

Перший наклад деяких томів цього видання Творів Тараса Шевченка видав Український Науковий Інститут у Варшаві під редакцією Павла Зайцева

Другий і третій наклад цього видання (з деякими ще ніде не друкованими новими томами) видає Видавництво Миколи Денисюка з нагоди ювілейних святкувань (1961 і 1964 рр.).

14-томове видання творів Тараса Шевченка видавництва Миколи Денисюка друковане на доброму папері, в люксовій оправі, в імітації шкіри, з позолоченням, у мистецькому оформленні Едварда Козака.

Ціна за всіх 14 томів цього монументального видання лише

- 75.00 дол. на сплати до 3-ох місяців або з 4% знижкою, себто
- 72.00 дол. за готівку при замовленні.

Видавництво висилає всі 14 томів негайно по одержанні замовлення.
Замовлення слати на адресу:

MYKOLA DENYSIUK PUBLISHING COMPANY
2226 WEST CHICAGO AVENUE — CHICAGO, ILL., 60622 — USA